

5636

1919

21059
0-83

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Ս. ՄԵԼՅԱՆԻ

2 (059)

0-83

ՕՐԱՑՈՅՑ

1919

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԲՐԻՍՏՈՒՆ

ՀԱՐՈՒՄՑ ՅԱՆԵԼԻՍՏԵՈՎ ԵՒ ԵՐԱՋԱՀԱՆ

ՀՈՐ-ՆԱՍԻՋԵՒԱՆ
Տպարան Ս. Առաքելյանի
1918

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՒՆԻՔՆԵՐ ԵՄ ԲԻՆԳԵՐՆԵՐ

Կ.

ՕՐԱՑՈՅՑ

1919

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԳՐԻՍՏՈՍԻ

ՀԱՅՈՑ
4412—4413

և

Տօնարական քռականին
ՌՅԿԸ-Թ—1368-9

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ
Տպարան Ս. Աւագեանի
1918

9389

4950-50

Ի ԹՈՒԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ 1919.

Դիր տարւոյ	2
Եօթներեակն	Բ
Վերադիրն	Թ (9)
Իննետասներեակն	ԺԸ (18)
Տանուտէրն	Կշիռն
Բուն ձայնք Աձ, բձ, գձ, դձ յաջողակողման դասուն են սկսեալ ի Բուն-Բա րիկենդանէ:	

Շարժական տօնք և միջոցք նոցին

Օր Յայտնութեան Կիրակէ յունուարի	6
Միջոց ուտիք աւուրք	22
Բարեկենդան Առաջաւ. պահոց յունուարի	27
Բուն Բարեկենդան	Վետար. 17
Ձառիկ.	ապրիլի 7
Երեման Ս. Խաչ	մայիսի 5
Համբարձումն	» 16
Հոգեգալուստ	մայիսի 26
Բարեկենդան Ս. Լուսաւորչի պահոց	յունիսի 16
Վարդաւառ	յուլիսի 14

0	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն	Լ
14	Բշ. բկ. Տօն Ծննդեան Յովհան- նու Կարապետին:	27	23
15	Գշ. գձ. Սրբոցն Պետրոսի հայ- րապետին, Վլասայ եպիս- կոպոսին և Աբիսողոմայ սարկաւազին:	28	24
16	Դշ. կձ. պահք:	29	25
17	Եշ. դձ. Անտօնի ճգնաւորին:	30	26
18	Ուր. դկ. պահք:	31	27
19	Շր. աձ. Սրբոցն Թէոդոսի Թա- գաւորին և մանկանցն Եփե- սոսի:	1	28
20	✠ Կիր. աղ. Բ. զկնի Ծննդեան:	2	29
21	Բշ. բձ. Սրբոցն Կիրակոսի և մօրն Յուդիտայի և սրբոց Վկայ- եցն Գորգիոսի, Պոզիքտոսի և Գրիգորիսի:	3	30
22	Գշ. բկ. Սրբոցն Վահանայ Գողթ- նացւոյն, Եւզինեայ կուսին և հօրն նորա Փիլիպպոսի և մօրն Կղոզեայ և երկուց եղ- բարցն Սերգեայ և Ապիդո- նի և երկուց ներքինեացն:	4	1
23	Դշ. գձ. պահք:	5	2
24	Եշ. գկ. Տրիփօնի, Պարսամայ և Ոնոփրիոսի ճգնաւորացն:	6	3
25	Ուր. դձ. պահք:	7	4

0	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն	Լ
26	Շր. դկ. Աթանասի և Կիրղի հայ- րապետացն:	8	5
27	✠ Կիր. աձ. Գ. զկնի Ծննդեան Բարեկենդան Առաջաւորաց պահոց:	9	6
28	Բշ. աղ. ա. օր պահոց առաջա- ւորաց:	10	7
29	Գշ. բձ. բ. օր պահոց առաջա- ւորաց:	11	8
30	Դշ. բկ. գ. օր պահոց առաջա- ւորաց	12	9
31	Եշ. գձ. դ. օր պահոց առաջա- ւորաց:	13	10

0		Ն	Լ
	ՓԵՏՐՈՒԱՐ		
	28 օր		
1	Ուր. գկ. ե. օր պահոց առաջա- ւորաց. յիշատակ Յօնանու մարգարէին:	14	11
2	Շբ. դձ. սրբոցն Սարգսի զօրա- վարին և որդւոյ նորա Մար- տիրոսին և չորեքտասան զինուորացն:	15	12
3	Կիր. դկ. գ. զկնի Ծննդեան:	16	13
4	Բշ. աձ. սրբոց Ատովմեանց զօ- րավարացն և սրբոց Մար- կոսի եպիսկոպոսին, Պիոնի քահանային, Կիւրղի և Բե- նիամինի սարկաւազացն և սրբոց վկայիցն Աբգըլմսեհի, Որմզդանայ և Սայէնի:	17	14
5	Գշ. աղ. սրբոց Սուքիասեանց վկայիցն:	18	15
6	Դշ. բձ. պահք:	19	16
7	Եշ. բկ. Սրբոց Ոսկեանց քահա- նայիցն:	20	17
8	Ուր. գձ. պահք:	21	18
9	Շբ. գկ. Սրբոյն Իսահակայ Պար- թեի Հայրապետին մերոյ:	22	19

0	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն	Լ
10	Կիր. դձ. ե. զկնի Ծննդեան:	23	20
11	Բշ. գկ. Սրբոց Վարդանանց զօրավարացն մերոց հա- ղար երեսուն և վեց վկա- յիցն, որք կատարեցան ի մեծ պատերազմին:	24	21
12	Գշ. աձ. Սրբոց Դեոնդեանց քա- հանայիցն:	25	22
13	Դշ. աղ. պահք:	26	23
14	Եշ. բձ. Տեառնընդառաջ:	27	24
15	Ուր. բկ. պահք:	28	25
16	Շբ. գձ. Կոստանտնուպօլսոյ ո. ժողովոյն հարիւր և յիսուն (150) հայրապետացն:	1	26
17	Կիր. գկ. Բուն Բարեկենդան:	2	27
18	Բշ. աձ. ա. օր մեծի պահոց:	3	28
19	Գշ. աղ. ք. օր մեծի պահոց:	4	29
20	Դշ. բձ. գ օր մեծի պահոց:	5	1
21	Եշ. բկ. գ. օր մեծի պահոց:	6	2
22	Ուր. գձ. ե. օր մեծի պահոց:	7	3
23	Շբ. գկ. գ. օր մեծի պահոց, Սրբոյն Թեոդորոսի զօրա- վարին:	8	4
24	Կիր. դձ. Բ Քառասնորդական պահոց:	9	5

0	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն	Լ
25	Բշ. դկ. ք. օր. մեծի պահոց:	10	6
26	Գշ. ած. թ. օր. մեծի պահոց:	11	7
27	Դշ. ադ. ժ. օր. մեծի պահոց:	12	8
28	Եշ. բծ. ժա. օր. մեծի պահոց:	13	9

0		Ն	Լ
	Ս Ս Ր Տ		
	31 օր		
1	Ուր. րկ. ժր. օր. մեծի պահոց:	14	10
2	Շր. գձ. ժգ. օր. մեծի պահոց: Սրբոցն Կիւրղի Երուսաղէ- մայ հայրապետին և միւս Կիւրղի եպիսկոպոսին և մօրն նորա Աննայի:	15	11
3	+Կիր. գկ. Գ. Քառասնորդական պահոց. Անտուակին:	16	12
4	Բշ. դձ. ժե. օր. մեծի պահոց:	17	13
5	Գշ. դկ. ժգ. օր. մեծի պահոց:	18	14
6	Դշ. ած. ժէ. օր. մեծի պահոց:	19	15
7	Եշ. ադ. ժը. օր. մեծի պահոց:	20	16
8	Ուր. բձ. ժթ. օր. մեծի պահոց:	21	17
9	Շր. րկ. ի. օր. մեծի պահոց. սըր- բոց Յովհաննու Երուսաղէ- մայ հայրապետին և սրբոց հայրապետացն մերոց Յով- հաննու Օձնեղւոյն, Յով- հաննու Որոտնեղւոյն և Գրի- գորի Տաթևացւոյն:	22	18
10	+Կիր. գձ. դ. Քառասնորդական պահոց: Տնտեսին:	23	19

0	Մ Ա Ր Տ	Ն Լ
11	Բշ. գկ. իբ. օր մեծի պահոց:	24 20
12	Գշ. դձ. իգ. օր մեծի պահոց:	25 21
13	Դշ. դկ. իգ. օր մեծի պահոց:	26 22
14	Եշ. աձ. իե. օր մեծի պահոց:	27 23
15	Ուր. ալ. իգ. օր մեծի պահոց:	28 24
16	Շբ. բձ. իէ. օր մեծի պահոց: Սըր- բոց մանկանցն քառամսից, որք ի Սեբաստիա կատա- րեցան:	29 25
17	✠ Կիր. բկ. ե. Քառամսորդական պահոց. Դատաւորին:	30 26
18	Բշ. դձ. իթ. օր մեծի պահոց:	31 27
19	Գշ. գկ. լ. օր մեծի պահոց:	1 28
20	Դշ. դձ. լա. օր մեծի պահոց:	2 29
21	Եշ. դկ. լբ. օր մեծի պահոց:	3 30
22	Ուր. աձ. լգ. օր մեծի պահոց:	4 1
23	✠ Շբ. ալ. լգ. օր մեծի պահոց: Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ մուտն ի վիրապն:	5 2
24	✠ Կիր. բձ. 2. Քառամսորդական պահոց. Գալստեան:	6 3
25	Բշ. բկ. լգ. օր մեծի պահոց:	7 4
26	Գշ. գձ. լէ. օր մեծի պահոց:	8 5
27	Դշ. գկ. լբ. օր մեծի պահոց:	9 6
28	Եշ. դձ. լթ. օր մեծի պահոց:	10 7
29	Ուր. դկ. էա. օր մեծի պահոց:	11 8

0	Մ Ա Ր Տ	Ն Լ
30	Շբ. աձ. խա. օր մեծի պահոց: Յիշատակ Յարութեան Ղա- զարու:	12 9
31	✠ Կիր. ալ. Ծաղկազարդ, յերե- կոյին դռնբացէք:	13 10
		

0		Ն	Լ
Ա Պ Ր Ի Լ			
30 օր			
1	Աւագ Բշ. բձ. պահք:	14	11
2	Աւագ Գշ. բկ. պահք: Յիշատակ տաան կրստանաց:	15	12
2	Աւագ Դշ. գձ. պահք:	16	13
4	Աւագ Եշ. գկ. պահք: Յիշատակ Ընթրեաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Բրիստոսի: Յերեկոյին Ոտնլուայ:	17	14
5	Աւագ Ուր. գձ. պահք: Յիշատակ չարչարանաց եւ խաչելութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Բրիստոսի:	18	15
6	Աւագ Շբ. դկ. Ծրագալոյց Չատկի: Յերեկոյին Նաւակատիք:	19	16
7	+Կիր. աձ. Չատիկ — Յարութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Բրիստոսի եւ Տօն Անտեաց սրբոյ կուսին Մարիամու Աստուածածնին:	20	17
8	+Բշ. ակ. Բ. օր Չատկի: Յիշատակ մեռելոց:	21	18

0	Ա Պ Ր Ի Լ	Ն	Լ
9	+Գշ. բձ. գ. օր. Չատկի:	22	19
10	Դշ. բկ. դ. օր Չատկի:	23	20
11	Եշ. գձ. ե. օր Չատկի:	24	21
12	Ուր. գկ. զ. օր Չատկի:	25	22
13	Շբ. գձ է. օր Չատկի. յիշատակ գլխամաման Ս. Յովհաննու Մկրտչի:	26	23
14	+Կիր. գկ. ը. օր Չատկի. Նոր կիւրակէ (կրկնապատիկ):	27	24
15	Բշ. աձ. Թ. օր յինանց:	28	25
16	Գշ. ակ. ժ. օր յինանց:	29	26
17	Դշ. բձ. ժա. օր յինանց:	30	27
18	Եշ. բկ. ժբ. օր յինանց:	1	28
19	Ուր. գձ. ժգ. օր յինանց:	2	29
20	Շբ. գկ. ժգ. օր յինանց:	3	1
21	+Կիր. գձ. Աշխարհամատրան (Կանաչ կիւրակէ):	4	2
22	Բշ. դկ. ժգ. օր. յինանց:	5	3
23	Գշ. աձ. ժէ. օր յինանց:	6	4
24	Դշ. ակ. ժը. օր յինանց:	7	5
25	Եշ. բձ. ժթ. օր յինանց:	8	6
26	Ուր. բկ. ի. օր յինանց:	9	7
27	Շբ. գձ. իա. օր յինանց:	10	8
28	+Կիր. գկ. (կարմիր կիւրակէ):	11	9
29	Բշ. գձ. իգ. օր յինանց:	12	10
30	Գշ. գկ. իդ. օր յինանց:	13	11

0		Ն	Լ
Մ Ա Յ Ի Ս 31 օր			
1	ԴՂ. աձ. իե. օր յինանց:	14	12
2	ԵՂ. աղ. իդ. օր յինանց:	15	13
3	Ուր. բձ. իէ. օր. յինանց:	16	14
4	Շբ. բղ. իը. օր յինանց:	17	15
5	Կիր. գձ. Տօն երեւման Ս. Խա- չին:	18	16
6	ԲՂ. գղ. լ. օր յինանց:	19	17
7	ԳՂ. գձ. լա. օր յինանց:	20	18
8	ԴՂ. գղ. լբ. օր յինանց:	21	19
9	ԵՂ. աձ. լգ. օր յինանց:	22	20
10	Ուր. աղ. լդ. օր յինանց:	23	21
11	Շբ. բձ. լե. օր յինանց:	24	22
12	Կիր. բղ. Չ. գկնի Չատկի:	25	23
13	ԲՂ. գձ. լէ օր յինանց:	26	24
14	ԳՂ. գղ. լւ. օր յինանց:	27	25
15	ԴՂ. գձ. լթ. օր յինանց:	28	26
16	ԵՂ. գղ. լս. օր յինանց: Համ- բարձումն Բրիտտոսի:	29	27
17	Ուր. աձ. խա. օր յինանց: Պահք:	30	28
18	Շբ. աղ. խբ. օր. յինանց:	31	29
19	Կիր. բձ. (Երկրորդ ծաղկա- զարդ).	1	30

0	Մ Ա Յ Ի Ս	Ն	Լ
20	ԲՂ. բղ. խդ. օր յինանց:	2	1
21	ԳՂ. գձ. խե. օր յինանց:	3	2
22	ԴՂ. գղ. խզ. օր յինանց:	4	3
23	ԵՂ. գձ. խէ. օր յինանց:	5	4
24	Ուր. գղ. խը. օր յինանց:	6	5
25	Շբ. աձ. խթ. օր յինանց:	7	6
26	Կիր. աղ. ծ. օր յինանց: Հոգե- գալուստ (Պենտեկոստէ): Բարեկենդան Եղիական պա- հոց:	8	7
27	ԲՂ. բձ. բ. օր Հոգեգալուստ. պահք:	9	8
28	ԳՂ. բղ. գ. օր Հոգեգալուստ. պահք:	10	9
29	ԴՂ. գձ. գ. օր Հոգեգալուստ. պահք:	11	10
30	ԵՂ. գղ. ե. օր Հոգեգալուստ. պահք:	12	11
31	Ուր. գձ. դ. օր Հոգեգալուստ. պահք:	13	12

4950-50

Յ Ո Ւ Ն Ի Ս

30 օր

1	Շբ. դկ. է. օր Հոգեգալստեան:	14 13
2	Կիր. ած. Ա. Կիրակէ Յարու- թեան: Յիշատակ եղիայի մարգարէին:	15 14
3	Բշ. ակ. Սրբոց կուսանացն Հոփ- սիմեանց:	16 15
4	Գշ. բծ. Սրբոց կուսանացն Գայ- եանեանց:	17 16
5	Դշ. բկ. պահք:	18 17
6	Եշ. դծ. Սրբոց Յովհաննու Կա- րապետին և Աթանազիոսեայ եպիսկոպոսին:	19 18
7	Ուր. գկ. պահք:	20 19
8	Ժշ. դծ. Սրբոց Գրիգորի Լու- սաւորչին սերոյ ելն 'ի վի- րապէն:	21 20
9	Կիր. դկ. Բ. զկնի Հոգեգալս- տեան: Տօն Կաթողիկէ Ս. Էջմիածնի:	22 21
10	Բշ. ած. Սրբոց մանկանցն Բեթ- ղեմէմի և Ակակիոսի վկա- յին, Մովկիմայ քահանա-	23 22

Յ Ո Ւ Ն Ի Ս

	յին և Կոտրատիոսի զինա- ւորին:	
11	Գշ. ակ. Սրբոց կուսանացն Նու- նեայ և Մանեայ:	24 23
12	Դշ. բծ. պահք:	25 24
13	Եշ. բկ. Սրբոց իշխանացն Սա- հակայ և Յովսէփայ և վկա- յիցն Սարգսի և Բագոսի:	26 25
14	Ուր. դծ. պահք:	27 26
15	Շբ. գկ. Սրբոցն Ներսիսի Մեծի Հայրապետին մերոյ և Պա- ղայ եպիսկոպոսին:	28 27
16	Կիր. դծ. Գ. զկնի Հոգեգա- լստեան: Բարեկենդան Ս. Լուսաւորչի պահոց:	29 28
17	Բշ. դկ. պահք Սրբոցն Եպիփա- նու Կիպրացւոյն, Բարե- լայ Հայրապետին և երեց աշակերտաց նորին:	30 29
18	Գշ. ած. պահք. Սրբոցն Կոստան- դիանոսի Թագաւորին և մօրն նորա Հեղինեայ:	1 1
19	Դշ. ակ. պահք:	2 2
20	Եշ. քծ. պահք: Սրբոցն Թէոդի- տոնի Գաղատացւոյն, Թա- լիլեայ բժշկին և Էօթն կու- սանացն, որք յԱնկիւրիայ կատարեցան:	3 3

0	Յ ՈՒՆԻՍ	Ն	Լ
21	Ուր. բկ. պահք:	4	4
22	+Շբ. դձ. Դիւտ նշխարաց Սրբ- բոյն Դրիգորի Լուսաւորչին մերոյ:	5	5
23	+Կիր. գկ. Դ. զկնի Հոգեգաւ- տեան:	6	6
24	Բշ. դձ. Սրբոց վկայիցն Անտո- նինոսի, Թէփիլոսի, Անիք- տոսի և Փօսինոսի:	7	7
25	Դշ. գկ. Սրբոց Դանիէլի մար- գարէին և երից մանկանցն Սեղբաքայ, Միսաքայ և Աբեղնագովի:	8	8
26	Դշ. աձ. պահք:	9	9
27	+Եշ. ակ. Սրբոց Թարգմանչացն մերոց Սահակայ եւ Մես- րոպայ:	10	10
28	Ուր. բձ. պահք:	11	11
29	Շբ բկ. Սրբոցն Տրդատայ Թա- գաւորին մերոյ և Աշխէն տիկնոջն և Խոսրովի զխտոյն:	12	12
30	+Կիր. գձ. Ե. զկնի Հոգեգա- լտեան: Դիւտ Տփոյ Ս. Աս- տուածածնի:	13	13

0	Յ ՈՒՆԻՍ	Ն	Լ
	31 օր		
1	Բշ. գկ. Սրբոյն Կալիստրատոսի և քառասուն և ինն վկա- յիցն և Դուռնկիանոսի քահա- նային:	14	14
2	Դշ. դձ. Սրբոյն Զաքարիայի մար- գարէին:	15	15
3	Դշ. գկ. պահք.	16	16
4	Եշ. աձ. Սրբոյն Եղիսէի մարգա- րէին:	17	17
5	Ուր. ակ. պահք:	18	18
6	Շբ. բձ. Սրբոց երկոտասան առաքելոցն Քրիստոսի և սրբոյն Պօղոսի երեքտասան առաքելոյն:	19	19
7	+Կիր. բկ. Զ. զկնի Հոգեգա- լտեան: Բարեկենդան Վար- դավառի պահոց:	20	20
8	Բշ. դձ. ա. օր Վարդավառի պա- հոց:	21	21
9	Դշ. գկ. բ օր Վարդավառի պա- հոց:	22	22
10	Դշ. դձ. գ. օր Վարդավառի պա- հոց:	23	23

0	Յ Ո Ւ Լ Ի Ս	Ն Լ
11	ԵՂ. ԳԼ. Գ. օր Վարդավառի պահոց:	24 24
12	Ուր. աձ. Է. օր Վարդավառի պահոց:	25 25
13	Շր. աԿ. Յիշատակ Տապանակին հնոյ և Տօն նորոյս սուրբ Եկեղեցւոյ: Նաւակատիւր:	26 26
14	+Կիր. բձ. Վարդավառ:	27 27
15	+ԲՂ. ԲԼ. Բ. օր Վարդավառի յիշատակ մեռելոց:	28 28
16	ԳՂ. գձ. Գ. օր Վարդավառի:	29 29
17	ԴՂ. գԼ. պահք:	30 30
18	ԵՂ. գձ. Սրբոյն Եսայիայ մարգարէին:	31 1
19	Ուր. ԳԼ. պահք:	1 2
20	Շր. աձ. Սրբոցն Թադէոսի առաքելոյն մերոյ և Սանդիստոյ Կուսին:	2 3
21	+Կիր. աԿ. Բ. գԼին Վարդավառի:	3 4
22	ԲՂ. բձ. Սրբոցն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին և քառասուն և հինգ վկայիցն և սրբոց կուսանացն Յուստիանայ, Եւփիմեայ և Քրիստինեայ:	4 5
23	ԳՂ. ԲԼ. Սրբոցն Աթանագինեայ	5 6

0	Յ Ո Ւ Լ Ի Ս	Ն Լ
24	Եպիսկոպոսին, տասն աշակերտացն և հինգ վկայիցն:	
25	ԴՂ. գձ. պահք:	6 7
25	ԵՂ. ԳԼ. Սրբ. Նախահարցն Աղամայ, Աբէլի, Սեթայ, Ենովայ, Ենովբայ, Նոյի, Մելքիսեդեկի, Աբրահամու, Իսահակայ, Յակովբայ, Յովսէփայ, Մովսէսի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յիսուայ, Սամուէլի, Սամիսոնի, Յեփթայիայ, Բարակայ, Գէղէոնի և այլոց սրբոց նախահարցն:	7 8
26	Ուր. գձ. պահք:	8 9
27	Շր. ԳԼ. Սրբոց որդւոց և թոռանց սրբոյն Դրիգորի Լուսաւորչին մերոյ՝ Արիստակիսի, Վրդանիսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի և Դանիէլի:	9 10
28	+Կիր. աձ. Գ. գԼին Վարդավառի:	10 11
29	ԲՂ. աԿ. Սրբոց Մակարայեցւոցն՝ Եղիազարու քահանային և Շամունեայ և Խթն որդւոցն նորին:	11 12
30	ԳՂ. բձ. Սրբոց Երկոտասան մարգարէիցն՝ Ովսեայ, Ամով-	12 13

0	Յ Ո Ւ Լ Ի Ս	Ն Լ
	սայ, Միքիայ, Յովելիայ, Աբդիու, Նաուումայ, Ամբա- կումայ, Յօնանու, Սոփո- նիայ, Անդիայ, Զաքարիայ և Մաղաքիայ:	
31	Դժ. բկ. պահք:	13 14
		

0	Յ Ո Ւ Լ Ի Ս	Ն Լ
	ՅՊԱՍՏՈՍ 31 օր	
1	Եժ. զձ. Սրբոյն Սոփիայ և հրից դստերեացն Պիստոսի, Էլ- պիսի և Ագապի:	14 15
2	Ուր. զկ. պահք:	15 16
3	Շբ. զձ. Սրբոյն Գրիգորի աս- տուածաբանին:	16 17
4	Կիր. զկ. զ. զկնի Վարդապա- սի:	17 18
5	Բժ. աձ. Եւգինէոսի, Մակարիո- սի, Վաղերիոսի, Կանդի- ոսի և Ակիւղասայ:	18 19
6	Դժ. ակ. Անդրէի զօրավարին և բանակի նորին և Կալինի- կոսի և Դոմեստայ վկա- յիցն:	19 20
7	Դժ. բձ. պահք:	20 21
8	Եժ. բկ. Անդրիանոսի և կնոջ նորա Անատոլայ և Թէոդո- րոսի և Ելիսթիւրոսի վկա- յիցն:	21 22
9	Ուր. զձ. պահք:	22 23
10	Շբ. զկ. Եփեսոսի սուրբ ժողո- վոյն հրիու հարիւր հայրա- պետացն:	23 24

0	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն	Լ
11	† Կիր. դձ. Կ. զկնի Վարդավա- ռի Բարեկենդան Ս. Աս- տուածածնի պահոց:	24	25
12	Բշ. զկ. ա. օր Աստուածածնի պահոց:	25	26
13	Գշ. աձ. ր. օր. Աստուածածնի պահոց:	26	27
14	Դշ. ալ. գ. օր Աստուածածնի պահոց:	27	28
15	Եշ. րձ. դ. օր Աստուածածնի պահոց:	28	29
16	Ուր. րկ. Կ. օր Աստուածածնի պահոց:	28	1
17	† Շր. դձ. Տօն Շողակաթի Ս. Էջմիածնի ըստ տեսիան Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ:	30	2
18	† Կիր. զկ. Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի. օրհնութիւն խաղողոյ:	31	3
19	Բշ. դձ. Բ. օր Վերափոխման. յիշատակ մեռելոց:	1	4
20	Գշ. զկ. գ. օր Վերափոխման:	2	5
21	Դշ. աձ. դ. օր Վերափոխման. պահք:	3	6
22	Եշ. ալ. Կ. օր Վերափոխման:	4	7

0	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն	Լ
23	Ուր. րձ. դ. օր Վերափոխման:	5	8
24	Շր. րկ. է օր Վերափոխման:	6	9
25	† Կիր. դձ. ր. ք. օր Վերափոխ- ման:	7	10
26	Բշ. զկ. Թ. օր Վերափոխման:	8	11
27	Գշ. դձ. Սրբոյն Յովակիմայ և Աննայի Ծնողաց Ս. Աստ- ուածածնի և Կանանցն Իւ- ղարից:	9	12
28	Դշ. զկ. պահք:	10	13
29	Եշ. աձ. Սրբոյն Երեմիայի մար- գարէին:	11	14
30	Ուր. ալ. պահք:	12	15
31	Շր. րձ Սրբոց առաքելոցն Թով- մայի, Յակովբայ և Շմա- ւոնի:	13	16

0		Ն	Լ
	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ		
	30 օր		
1	† Կիր. բկ. Գ. զկնի Վերափոխման: Դիւտ զօտոյ Ս. Աստուածածնի:	14	17
2	Բշ. գձ. Սրբոյն Ստեփանոսի Ուլնեցւոյն և վկայիցն Գոհարինեայ, Ծածիղէսի, Տուրիկոսի և Ռագիկոսի:	15	18
3	Գշ. գկ. Սրբոց մարգարէիցն Եզեկիէլի, Եզրի և Զաքարիայի հօրն Յովհաննու Մկրտչին:	16	19
4	Դշ. գձ. պահք: —	17	20
5	Եշ. գկ. Սրբոցն Յովհաննու Կարապետին և Յովբայ արդարոյն:	18	21
6	Ուր. աձ. պահք:	19	22
7	Շր. աղ. Նիկիոյ սուրբ Ժողովոյն երեք հարիւր տասն և ութ հայրապետացն:	20	23
8	† Կիր. բձ. Դ. զկնի Վերափոխման: Տօն Մենդեան Ս. Աստուածածնի ի յԱննայէ:	21	24

0	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
	Բարեկենդան Ս. Խաչի պահոց:		
9	Բշ. բկ. ա. օր պահոց Ս. Խաչի:	22	25
10	Գշ. գձ. բ. օր պահոց Ս. Խաչի:	23	26
11	Դշ. գկ. գ. օր պահոց Ս. Խաչի:	24	27
12	Եշ. գձ. գ. օր պահոց Ս. Խաչի:	25	28
13	Ուր. գկ. Ե. օր պահոց Ս. Խաչի:	26	29
14	Շր. աձ. Տօն ս. կկեղեցւոյ ի Նաւակատիս Ս. Խաչին:	27	30
15	† Կիր. աղ. Խաչվերաց:	28	1
16	† Բշ. բձ. Տօն Խաչի յիշատակ մեռելոց:	29	2
17	Գշ. բկ. Տօն կկեղեցւոյ:	30	3
18	Դշ. գձ. պահք. Տօն կկեղեցւոյ:	1	4
19	Եշ. գկ. Տօն կկեղեցւոյ:	2	5
20	Ուր. գձ. պահք. Տօն Խաչի:	3	6
21	Շր. գկ. Տօն Խաչի:	4	7
22	† Կիր. աձ. Բ. զկնի Ս. Խաչի. Բարեկենդան Վարդայ Ս. Խաչի:	5	8
23	Բշ. աղ. պահք Սրբոցն Մամաւայ, Փիլիպիմոնի և Սիմէօնի Սիւնակեցւոյն:	6	9
24	Գշ. բձ. պահք Սրբոց կուսանացն Փեփրոնեայ, Մարիանայ և Շուշանայ զստերն Մեծին Վարդանայ:	7	10

0	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
25	ԴՂ. բկ. պահք:	8	11
26	ԵՂ. դձ. պահք. Սրբոց հայրապետացն Բարադամու, Անթիմոսի և Երանոսի:	9	12
27	Ուր. գկ. պահք:	10	13
28	Շբ. դձ. Սրբոյն Դէորդայ քաջամարտիկ զօրավարին, Ադոքտոսի և Ռոմանոսի երգեցողին:	11	14
29	Կիր. գկ. Գ. զկնի Ս. Խաչի. Տօն Վարադայ Ս Խաչի:	12	15
30	ԲՂ. աձ. Սրբոցն Դաւթի Դմնեցւոյն և սրբոց վկայիցն Ղամբէոսի և Ղամբէուհայն:	13	16

0	ՅՈՒՅԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
	31 օր		
1	ԳՂ. ակ. Սրբոյն Եւստաթէոսի և Կնոջ նորա Թէոփիստեայ և երկուց որդւոցն և սրբոց կուսանացն Երմոնեայ և Նեկտարիեայ:	14	17
2	ԴՂ. բձ. պահք:	15	18
3	ԵՂ. բկ. Սրբոց իշխանացն Սահայ և Համադասայ:	16	19
4	Ուր. գձ. պահք:	17	20
5	Շբ. գկ. Սրբոց Խոթանասուն և երկու աշակերտացն Քրիստոսի:	18	21
6	Կիր. դձ. Դ. զկնի Ս. Խաչի:	19	22
7	ԲՂ. գկ. Սրբոցն Փոկասու հայրապետին և Երանոսի հետևողին առաքելոց:	20	23
8	ԳՂ. աձ. Սրբոց կուսանացն Թեկղեայ, Վառվառեայ և Պեղիքեայ:	21	24
9	ԴՂ. ակ. պահք:	22	25
10	ԵՂ. բձ. Սրբոցն Պանդարիոնի բժշկին, Երմողեայ քահանային և Եւարաքսեայ կուսին:	23	26

0	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
11	Ուր. բկ. պահք:	24	27
12	Շբ. գձ. Սրբոց Թարգմանչաց վարդապետացն մերոց՝ Մեսրոպայ, Եղիշէի, Մովսիսի Քերթովի, Դաւթի անյաղթ փրկիստիային, Գրիգորի Նարեկացւոյն և Ներսիսի Կլայեցւոյն:	25	28
13	+Կիր. գկ. Ե. զկնի Ս. Խաչի:	26	29
14	Բշ. գձ. Գիւտ Նշխարաց սրբոցն Գրիգորիսի Աղուանից կաթողիկոսի և սրբոց հարցն Թաթլոյ, Վարդուի, Թովմատու, Անտոնի և Կրօնիզեայ և եօթն խոտածարակացն, որք յիննակնեայ վանան կատարեցան:	27	1
15	Գշ. գկ. Սրբոց առաքելոցն Անանիայի, Մատթէի, Բառնաբայ, Փիլիպպոսի, Յովնանու, Շրդայի և Սիւղիանոսի:	28	2
16	Դշ. աձ. պահք:	29	3
17	Եշ. ակ. Սրբոց Դիոնիսոսի Արիստակապուցւոյն և առաքելոցն Տիմոթէոսի և Տիտոսի:	30	4
18	Ուր բձ. պահք:	31	5

0	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
19	Շբ. բկ. Սրբոց աւետարանչացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Լուկասու և Յովնանու:	1	6
20	+Կիր. գձ. Զ. զկնի Ս. Խաչի:	2	7
21	Բշ. գկ. Սրբոցն Դուսկիանոսի հարկապետին, որ հաւատացի Խաչիլուծիւնն Քրիստոսի, Յովսեփայ աստուածաճօրն, Յովսեփայ Արեւածայեցւոյն և բարեկամին Քրիստոսի Դազարու և քերցն նորա Մարթայի և Մարհամու:	3	8
22	Դշ. գձ. Սրբոցն Թէոդոտոսի քահանային և Զենոնի զինաւորին, Մակարայ, Եւգրասիայ և Ռամեայ:	4	9
23	Դշ. գկ. պահք:	5	10
24	Եշ. աձ. Սրբոց Խարիթեանցն և վկայիցն Արտեմիայ և Քրիստափորի և երկուց կանանցն Կալինիկեայ և Ակիւլինիայ:	6	11
25	Ուր. ակ. պահք:	7	12
26	Շբ. բձ. Սրբոց Երկոտասան վարդապետացն՝ Ռեթէոսի, Դիոնիսիոսի, Աթանասի, Կիւրղի Երուսակմացւոյն, Եփրեմի խուրին Ասորւոյ, Բար.	8	13

0	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
	աղի Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նրսացւոյն, Գրիգորի Աստուածաբանին, Եպիփանու Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ոսկերիբանին և Կիրղի Աղեքսանդրացւոյն:		
27	† Կիր. բկ. է. զկնի Ս. Խաչի Գիւտ Խաչ:	9	14
28	ԲՂ. դձ. Սրբոցն Անաստասայ և որդւոց նորա և որք ընդ նմա կատարեցան:	10	15
29	ԳՂ. գկ. Սրբոց Հիպիրիբեանցն, որք ի Սամուսատ կատարեցան և սրբոցն Սեւոթանոսի Սերասացւոյն, Բարեւոյ ծիրոյն և օթսուն և չորս աշակերտաց նորին:	11	16
30	ԴՂ. դձ. պահք:	12	17
31	ԵՂ. գկ. Սրբոցն Յովհաննու Ոսկերեան հայրապետին:	13	18

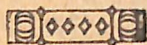

0	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
	30 օր:		
1	Ուր. աձ. պահք:	14	19
2	Շր. ակ. Տօն ամենայն Սրբոց Հնոց և Նորոց, Յայտից և Անյայտից:	15	20
3	† Կիր. բձ. Ը. զկնի Ս. Խաչի:	16	21
4	ԲՂ. բկ. Սրբոցն Ստեփաննոսի Հոովմայ հայրապետին և քահանայիցն և սարկաւազացն և ժողովրդոցն:	17	22
5	ԳՂ. դձ. Սրբոցն Ակիփսիմեայ և պիսկոպոսին և Յովսէփայ քահանային, Այիթալայ սարկաւազին և Պզատունի վկային:	18	23
6	ԴՂ. գկ. պահք:	19	24
7	ԵՂ. դձ. Սրբոց հայրապետացն Մեարոփանոսի, Աղէքսանդրոսի, Պօղոսի Խոստովանողին և Սրբոց Խօտարացն Մարկիանոսի և Մարտիրոսին:	20	25
8	Ուր. գկ. պահք:	31	26
9	Շր. աձ. Սրբոց Հրեշտակապետ:	22	27

0	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
	տացն Գաբրիէլի և Միքայէլի և ամենայն երկնային զօրացն:		
10	† Կիր. ալ. թ. զկնի Ս. Խաչի:	23	28
11	Բշ. բձ. Սրբոցն Մեկիտտսի, Անտիոքայ հայրապետին և Մինասայ Եգիպտացւոյն և միւս Մեկիտտսի եպիսկոպոսին, Բուրայ քահանային և Շինու սարկաւազին:	24	29
12	Գշ. բկ. Սրբոցն Դեմետրիայ վկային և Բասիլիսկոսի քահանային:	25	30
13	Դշ. գձ. պահք:	26	1
14	Եշ. գկ. Սրբոցն Գուրիասայ, Սամունասայ և Աբիքայ սարկաւազին, Ռամանոսի միտայնակեցին, Մանկանն խոտովանողի և Հիսիքոսի զինուորին:	27	2
15	Ուր. դձ. պահք:	28	3
16	Շբ. գկ. Սրբոց առաքելոցն Անդրէի և Փիլիպպոսի:	29	4
17	† Կիր. աձ. ժ. զկնի Ս. Խաչի Բարեկենդան Յիսնակի պահոց:	30	5
18	Բշ. ալ. ա. օր Յիսնակի պահոց:	1	6

0	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
19	Գշ. բձ. բ. օր Յիսնակի պահոց:	2	7
20	Դշ. բկ. գ. օր Յիսնակի պահոց:	3	8
21	† Եշ. գձ. գ. օր Յիսնակի պահոց: Ընծայումն Ս. Աստաճածնի ի տաճարն:	4	9
22	Ուր. գկ. և. օր Յիսնակի պահոց:	5	10
23	Շբ. դձ. Սրբոցն Գրիգորի սքանչելագործին, Նիկողայոսի հայրապետին և Միլոտնայ եպիսկոպոսին:	6	11
24	† Կիր. գկ. Ա. զկնի Յիսնակի:	7	12
25	Բշ. աձ. Սրբոց կուսանացն Յուլիանայ և Վասիլուհոյ և սրբոցն Աբրահամու և Խորենայ և անարժաթ բժշկացն Կողմայի և Դամիանոսի և Աստուածատրոյ վկային:	8	13
26	Գշ. ալ. Սրբոցն Դունկիանոսի քահանային և սրբոցն Տարազրոսի, Պրոպոսի, Անդրոնիկոսի և Ունսիմեայ և ալլոց աշակերտացն Պօղոսի:	9	14
27	Դշ. բձ. պահք:	10	15
28	Եշ. բկ. Սրբոցն Կղեմայ հայրապետին և Բազարատայ Տառմենոյ եպիսկոպոսին:	11	16

0	ՆՈՅՆՄԲԵՐ	Ն	Լ
29	Ուր. դձ. պահք:	12	17
30	† Շր. գկ. Սրբոց առաքելոց և առաջին Լուսաւորչացն մե- րոց Թաղէոսի և Բարդու- ղիմէոսի:	13	18

0	ԴԵԿՏԵՄԵՐ	Ն	Լ
	31 օր		
1	† Կիր. դձ. բ. զկնի Յիսնակի:	14	19
2	Բշ. գկ. Սրբոցն Դենարիոսի և- պիսկոպոսին և Մերկիոսի զինաւորին և Յակովբայ և Իրաւափառայ:	15	20
3	Գշ. աձ. Սրբոցն Մինասայ, Երմո- գինեայ և Գրաբոսի և Կա- մաւոր աղքատացն Յովհան- նու և Ալիքսիանոսի:	16	21
4	Դշ. ագ. պահք:	17	22
5	Եշ. բձ. Սրբոց հարցն Եգիպտա- ցոց Պօղոսի, Պօղայ, Մա- կարայ, Եւագրի, Յովհան- նու Գրնեցւոյն, Յովհաննու կարճահատակին, Նեղոսի, Աբսէնի, Սիսիանու, Դանի- էլի, Սրապիոնի, Մակարի- ոսի, Պիմէնի և այլոց սրբոց հարցն:	18	23
6	Ուր. բկ. պահք:	19	24
7	Շր. դձ. Սրբոյն Նիկողայոսի Զմլւոնացւոյ սքանչելագործ հայրապետին:	20	25

0	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
8	† Կիր. գկ. Դ. զկնի Յիսնակի. 21	26	
	Բարեկենդան Ս. Յակովբայ պահոց:		
9	† Բշ. դձ. պահք Յղութիւն Ս. 22	27	
	Աստուածածնի ի յԱննայէ:		
10	Գշ. դկ. պահք. Սրբոցն Կուռնե- 23	28	
	լիոսի հարիւրապետին և Շմաւոնի ազգականին Քրիս- տոսի, Պօլիկարպոսի հայ- րապետին Զմիւռնոյ և զկա- յիցն, որք յարեկա կատա- րեցան:		
11	Դշ. աձ. պահք: 24	29	
12	Եշ. ալ պահք Սրբոցն Եւստրա- 25	1	
	տիոսի, Օգոստինոսի, Եւ- գինէոսի, Ուլրեստոսի և Մարգարիտոսի:		
13	Ուր. բձ. պահք: 26	2	
14	Շր. բկ. Սրբոցն Յակովբայ Մըծ- 27	3	
	բնայ հայրապետին, Մարու- գէի ձգնաւորին և Մելիտո- սի եպիսկոպոսին:		
15	† Կիր. գձ. Դ. զկնի Յիսնակի. 28	4	
16	Բշ. գկ. Սրբոց հայրապետացն 29	5	
	Իգնատիոսի, Ադգէի և Մա- րութայի եպիսկոպոսին:		

0	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
17	Դշ. դձ. Սրբոցն Թէոպոմպայ և- 30	6	
	պիսկոպոսին և Թէոֆիլայ Վիպին և չորից զինուո- րացն՝ Բաստսի, Եւսիբի, Եւսիբի, Բասիլիդեայ:		
18	Դշ. դկ. պահք: 31	7	
19	Եշ. աձ. Սրբոց կուսանացն Իս- 1	8	
	ղոսի, Դոմնայի և Դղերիկո- սի քահանային և երկուց բիւրոցն, որք այրեցան յե- կեղեցին Նիկոմիդացոց:		
20	Ուր. ալ. պահք: 2	9	
21	Շր. բձ. Սրբոցն Նախավկայ և 3	10	
	անդրանիկ Թագաւորին մե- րոյ Արգարու:		
22	† Կիր. բկ. Ե. զկնի Յիսնակի: 4	11	
23	Բշ. գձ. Սրբոցն Դաթի մարգա- 5	12	
	րէին և Յակովբայ առաքե- լոյն:		
24	Գշ. գկ. Սրբոցն Ստեփաննոսի 6	13	
	Նախավկային և առաջին մարտիրոսին:		
25	Դշ. դձ. պահք: 7	14	
26	Եշ. դկ. Սրբոց առաքելոցն Պե- 8	15	
	րոսի և Պօղոսի:		
27	Ուր. աձ. պահք: 9	16	

0	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն	Լ
28	Շբ. աղ. Սրբոց որդւոցն Որոտման Յակովբայ առաքելոյն և Յովհաննու աւետարանչին:	10	17
29	Կիր. բձ. 2. զկնի Յիսնակին: Բարեկենդան Ծննդեան պահոցն:	11	18
30	Բշ. բկ. ա. օր Ծննդեան պահոց:	12	19
31	Գշ. գձ. բ. օր Ծննդեան պահոց:	13	20

ԱՐԳԻԼԵԱԼ ԱՆՈՒՐԲ ՈՉ ԿԱՏԱՐԵԼՈՅ
ԶԵՈՐՀՈՒՐԴ ՊՍԱԿԻ

Ա. Յամենայն կիւրակէս:

Բ. Յամենայն Զորեքշարթիս և յՈւրբաթս:

Գ. Յաւուրս մեռելացի հնգից Տաղաւարաց:

Դ. Ի տօնս Ծննդեան և ԱնուանակոչութեանՏ եառն, Տեառնդառաջի, Աւետեաց և Համբարձման:

Ե. Յաւուրս մեծի պահոց և յառաջին հօթնեկի Զառկական աւուրց ի Բարեկենդանէ մինչև ցերկուշարթի օր Նորոյ Կիրակէի:

Զ. Ի հնգեսին աւուրս շաբաթապահոց Առաջաւորաց, Վարդավառի, Վերափոխման, Խաչվերացի, Յիսնակաց և Ծննդեան:

ԹՈՅԼԱՏՐԵԼԻ ԱՒՈՒՐՔ ԿԱՏԱՐԵԼՈՅ
ԶԽՈՐՀՈՒՐԴ ՊՍԱԿԻ

Ա. Յութօրէս տօնի Առաւածայայտու-
թեան, յՑ-էն յունուարի ց12 նոյն ամսոյ:

Բ. Մ 14-էն յունուարի ցԲարեկենդան
Առաջաւորաց պահոց:

Գ. ի շաբաթ օրէ Առաջաւորաց ցԲուն
Բարեկենդան:

Դ. Յաւուրս Յինանց սկսեալ ի նոր
կիւրակէէ ցԲարեկենդան Վարդաւառի:

Ե. Յերեքշաբթի օրէ զկնի Վարդա-
ւառի ցԲարեկենդան Վերափոխման Ս. Աս-
տածածնի:

Զ. Յերեքշաբթի օրէ զկնի Վերափոխ-
ման ցԲարեկենդան Խաչվերացի:

Է. Յերեքշաբթի օրէ զկնի Խաչվերա-
ցին ցԲարեկենդան պահոց Յիսնակի:

Ը. Յերկուշաբթի օրէն զկնի Յիսնակին
ցԲարեկենդան պահոց Ս. Ծննդեան:

Համարելով զսկիզբն եկեղեցական ա-
ւուր զկնի երեկոյեան ժամերգութեան, ուս-
տի ի կիւրակէ և յայլ արգելեալ աւուրս,
զկնի երեկոյեան ժամերգութեան, մարթ է
դնել պսակ, յորժամ հետեի օր ներքի վասն
պսակի:

— 45 —

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
Տ. Տ. ԳԼՈՐԳ Ե.

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ

և

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍ

Ամենայն Հայոց

Ծն. ՚ի Թիֆլիս ի 28 Օգոստոսի 1847 թ.
ձեռն. Եպիսկոպոս յ9 Մայիսի 1882 թ.
ընտրեալ Վաթուղիկոս ի 13 Դեկտեմբերի
1911 թ. Օծեալ ի 1 Յուլիսի 1912 թ.
ի տօնի Պայծառակերպութեան (Վար-
դաւառ):

— —

Նոր-Նախիջևանի և Բիսարաբիոյ թեմ

Թեմակալ Առաջնորդ թափուր.

Նախագահող Ատենի՝ Տ. Մուշէ վար-
դապետ.

Անդամ Կոնսիստորիայի Գրիգորիս ա-
բեղայ:

Նոր-Նախիջևան

Առաջնորդական Փոխանորդ՝ թափուր

Հոգևոր Կառավարութիւն

Անդամներ՝ Պօղոս ա. քհնյ. Բեղեղեան,
Մկրտիչ ա. քհնյ. Տէր-Յակովբեան: Պաշտօ-
նակատար քարտուղարը՝ Յարութիւն Ման-
տեհեան:

Ս. Լուսաւորիչ ա. եկեղեցի

Սարգիս քհնյ. Ոսկերչեան, Գէորգ ա.
քհնյ. Քիլիէ-Շահինեան, Ռուբէն ա. քհնյ.
Բէկգիւղեան, Սահմանոս սարկ. Բարդախ-
ճեան. Մարտիրոս դպիր Փալաքեխեան, Յով-
հաննէս դպիր Բեմեշիճեան. Երեցփոխ Գաբ-
րիէլ Պոպով: Ծխական Հոգաբարձութիւն՝
Նախագահ Երուանդ Շահաղիզ. անդամներ
Անդրէաս Սալթիքեան, Գասպար Սուբաշի-
եան, Գրիգոր Բեղեղեան. անձնափոխանորդ-
ներ Աւետիս Տէր-Յարութիւնեան, Օգոստոս
Տէր-Սարգսեան:

Ս. Աստուածածին եկեղեցի

Մինաս քհնյ. Խումաշեան, Կարապետ ք.
Մօշեան, Գարրիէլ դպիր Զիլինկերեան, Ծա-

ռուկ դպիր Բոստանճեան. Երեցփոխ՝ Յով-
հաննէս Զալախեան: Ծխական Հոգաբար-
ձութիւն՝ Նախագահ Յովհաննէս Խլէքնի-
կեան. անդամներ՝ Միքայէլ Մելքոնեան-Եղե-
կեան, Գէորգ Շլիքեան, Յարութիւն Ման-
տեհեան. անձնափոխանորդ Գրիգոր Հոգոշ-
եկեան:

Ս. Համբարձման եկեղեցի

Պետրոս քհնյ. Զօրախեան, Խաչատուր
քհնյ. Բուդայեան, Խաչատուր դպիր Թորչի-
եան. Երեցփոխ Սարգիս Կաստանայեան:
Ծխական Հոգաբարձութիւն՝ Նախագահ Ստե-
փան Զոհրաբեան, անդամներ Սրապիոն Զի-
վեղեղեան, Սարգիս Տիրացուեան, Գալուստ
Սախաճեան. անձնափոխանորդ Եղիա Աւե-
տեան:

Ս. Նիկողայոս եկեղեցի

Մարտիրոս ա. քհնյ. Գանձապետեան.
Պօղոս ա. քհնյ. Բեղեղեան, Առաքիլ սարկ.
Նուրբէգեան, Յարութիւն սարկ. Զորչոփեան,
Երեցփոխ՝ Յովհաննէս Շարչնիքեան: Հոգա-

բարձութեան անդամ՝ Սաչատուր Սալփախ-
չեան:

Ս. Թէոդորոս եկեղեցի

Քրիստափոր քնյ. Թանգայեան. Ղա-
ղարոս դպիր Մարգարեան, Լեոն դպիր Սիւր-
մէնեան. Երեցփոխ Սերովբէ Չաթալբաշեան:
Ծխական Հոգաբարձութիւն Նախագահ՝ Գէ-
որգ Սանուսեան. անդամներ Քրիստափոր
Սագիրեան, Գալուստ Սագիրեան:

Ս. Գէորգ եկեղեցի

Մկրտիչ ա քնյ. Տէր-Յակովբեան,
Կարապետ քնյ. Հեքիմեան, Գէորգ սարկ-
Թերզեան, Գէորգ դպիր Դարբինեան. Երեց-
փոխ Մանուկ Ալանվերդեան:

Ս. Յովհաննու Կարապետի եկեղեցի

Նիկողայոս քնյ, Քրիստոստուրեան,
Պետրոս դպիր Չափնեան, Պետրոս դպիր
Օբայեան. Երեցփոխ Կարապետ Խոջայեան:

Չալթր գիւղ

Ս. Համբարձման եկեղեցի

Յովհաննէս քնյ. Քրիստոստուրեան,
Դրիգոր քնյ. Բարտախճեան, Աբգար քնյ.
Բառաշեան, Խաչատուր քնյ. Տէր-Բաղդա-
սարեան. դպիր Թէոդորոս Բարտախճեան.
Երեցփոխան Յակովբ Փուռէյեան: Ծխական
Հոգաբարձութիւն. Նախագահ՝ Աբգար քնյ.
Բառաշեան. անդամներ Սարգիս Եանազեան,
Պետրոս Խընթըրեան, Դրիգոր Չիպիշեան,
Յարութիւն Մոշիեան:

Թովմաի գիւղ

Ս. Սարգիս եկեղեցի

Հմմանուէլ քնյ. Հաճիեան. Ծխական
Հոգաբարձութիւն. Գէորգ Դայէկեան, Լոյս-
պարոն Խուրիեան, Վարդերես Չուրարեան:

Ս. Փրկիչ եկեղեցի

Պօղոս քնյ. Աբրահամեան, Դանիէլ քնյ.
Նահապետեան: Ծխական Հոգաբարձութիւն

Մարկոս Աւլանիան, Մանուկ Աւլանիան,
Գասպար Տօներիան:

Մեծ Սալա գիւղ

Ս. Աստուածածին եկեղեցի

Արսէն քնյ, Տոմբայիան, Սահակ քնյ,
Շոռլուեան, Գրիգոր քնյ. Նոր-Արեւիան:
Ծխական Հոգաբարձութիւն. Յովհաննէս
Զոհրաբիան, Կարապետ Զորանիան, Ծերոն
Տիրացուեան:

Փոքր Սալա գիւղ

Ս. Գէորգ եկեղեցի

Գէորգ քնյ. Թովալիան. Ծխական Հո-
գաբարձութիւն. Դաւիթ Թառատեան, Մար-
գար Պոպովիան, Կարապետ Մովսիսեան.
Աւագ Խարակէօղիան: Երեցփոխ Փանոս Մար-
մարեան:

Նիսվիթա գիւղ

Ս. Կարապետ եկեղեցի

Սարգիս քնյ, Մարտիրոսեան, Գրիգոր
քնյ. Յակովբեան. Ծխական Հոգաբարձու-

թիւն. Յովհաննէս Խարաուլեան, Սիմէօն
Եսայեան:

ԴՊՐՈՅՆԵՐ

Նոր-Նախիջևանի Հոգեւոր Թեմական
Դպրանոց

Հոգաբարձութիւն՝ Նախագահ Թեմա-
կալ Աւագնորդ փոխ-նախագահ Պօղոս ա.
քնյ, Բեղբերեան. անդամներ Կարապետ Սըր-
մաքէշեան, Ոսոփրիոս Անպէտքեան, Դաւիթ
Զերնեան, Ներսէս Ստեփանոսեան, Գաբրիէլ
Ճլաուլեան. անձնափոխանորդներ Առաքել
Առաքելեան, Խաչատուր Խալիփաշեան: Պաշ-
տօնակատար տեսչի Սահակ Միսնիկեան:
Ուսուցիչներ Գէորգ ա. քնյ. Քէլլէ-Շահի-
նեան, Աբրահամ Զամինեան, Յարութիւն
Բայրուրդ, Իշխան Զուրաբեան, Յակովբ
Խաչատրեան, Մարտիրոս Թիքիճեան, Աւե-
տիս Տէր-Յարութիւնեան, Գէորգ Գէորգեան,
Սերովբէ Զաթալբաշեան, Յովհաննէս Տէր-
տէրեան, Յովհաննէս Ղարիբեան, Աստուա-

ծառուր Լիւլէճեան, Գրիգոր Լոգոշնիկեան:
Վերակացուներ Հմայեակ Ահարոնեան, Օհան
Չոհրաբեան, Բաղդասար Մեկիքեան:

Գողոյեան օրիորդաց զիմսագիւ

Հոգաբարձուներ՝ Քաղաքապետ, քաղա-
քապետի, Պետրոս Թիթրեան, Գէորգ Շըլ-
թեան. Տեսուչ Յովակիմ Խամբուրեան. Տես-
չուհի Մարիամ Ալեանակի: Ուսուցիչներ
Գէորգ ա. քնյ. Բիլէ-Շահինեան, Աբրա-
համ Չամիսեան, Յարութիւն Բայրուրգ,
Իշխան Չուրաբեան, Դաւիթ Սողոմոնեան,
Յովակիմ Յովհաննիսեան, Մարիամ Ալեա-
նակի, Մարիամ Մեկրեան, Սանդուխտ Չա-
րիթեան, Մարիամ Սախաւեան, Հեղինէ Շա-
հապիզ, Մարիամ Սրմաբէշեան, Իսկուհի Խա-
զիզեան, Վիկտոր Աւետիքեան: Վերակա-
ցունիներ Մարիամ Ուզունեան, Շուշանիկ
Չալախեան, Աննա Չորչոփեան, Մարիամ
Գիւրճեան:

Ս. Հոիփսիմեան օրիորդաց երկդասեան
ծխական դպրոց

Աւագ ուսուցչուհի Թագուհի Չամի-
սեան. Ուսուցիչներ Նիկողայոս քնյ. Քրիս-
տոստուրեան, Յակովբ Խալքիսեան, Ծերմն
Լիւլէճեան, Մինաս Խումաշեան, Մարիամ
Կարա-Մուրզա, Վարդուհի Քրիստոստուր-
եան, Եղիսաբէթ Խումաշեան, Հոիփսիմէ
Չաթալաշեան, Թագուհի Չուրաբեան. Վե-
րակացունիներ Լուսիկ Չուրաբեան, Շուշա-
նիկ Խրճեան:

Արհեստատուրաց երկդասեան ծխական
դպրոց

Տեսուչ Չաքարիա Խօշաֆեան. Ուսու-
ցիչներ Կարապետ քնյ. Մոշեան, Մեկրոն
Սուլթան-Շահ, Սերովբէ Չաթալաշեան, Գէ-
որգ Ղաքախեան, Յովհաննէս Ղարիբեան,
Գէորգ Գառնակերեան (և վերակացու):
Արհեստանոցի վարպետներ Մեկրիսեղեկ
Ալույեան (կօշկակար), Ալեքսան Տէր-Վար-
դանեան (ատաղձագործ), Ալեքսանդր Վուն-
դերլիխ (փականակագործ):

Ս. Համբարձման եկեղեցւոյ տղայոց
միղասեան ծխական դպրոց

Աւագ ուսուցիչ Միքայէլ Զուբարեան.
Ուսուցիչներ Սերովբէ Տիրացունեան, Դաւիթ
Սողոմոնեան, Ստեփան Աղաջանեան, Խա-
չատուր Թոռչեան:

Ս. Թորոս եկեղեցւոյ երկսեռ միղասեան
ծխական դպրոց

Աւագ ուսուցիչ Յարութիւն Մահտե-
սեան. Ուսուցիչներ Գէորգ Շիրինեան, Աս-
տուածատուր Լիւիշեան, Ստեփան Աղա-
ջանեան, Հռիփսիմէ Գեղեկեան. Գայիանէ
Տէր-Մանուէլեան, Աննա Խանուհեան:

Ս. Սանդխտեան օրիորդաց միղասեան
ծխական դպրոց

Աւագ ուսուցիչ Վարդան Զուբարեան.
Ուսուցիչներ Կարապետ քնյ. Մոշեան, Յա-
կովբ Բեդեկեան, Մարիամ Մութաֆեան,
Մարիամ Ամիրայեան, Դաւիթ Սողոմոնեան,
գերակացունէի Մարիամ Սրմաքէշեան:

«Շաւրեանդեան» քաղաքային տարրական
դպրոց

Աւագ ուսուցիչ Թադէոս Պոպով. Ու-
սուցիչներ Կարապետ քնյ. Հեքիմեան, Մի-
քայէլ Զուբարեան, Յակովբ Բեդեկեան:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոր-Նախիջեանի Հայ Համայնք

Համայնական Վարչութիւն՝ Նախա-
գահ Երուանդ Շահազիզ, անդամներ՝ Աւագ
Մելիք-Վարդանեան, Գարբիէլ Ճլաուխեան

Համայնական Խորհուրդ՝ Նախագահ
Ռուբէն Բերբերեան, ժոխ-նախագահ Համ-
բարձում Տէրտէրեան և Ղևոնդ Բրիստատ-
տուրեան. քարտուղար Զաքարեա Խօշա-
ֆեան և Գրիգոր Լոգոշնիկեան: Անդամներ՝
Անդրէաս Սալթիկեան, Գրիգոր Զալխուշ-
եան, Երւանդ Շահազիզ, պր. Կարապետ Ա-
ղաջանեան, տ. Պողոս ա. քնյ. Բեդեկեան,

Սերովբէ Ոսկանեան, Աստուածատուր Գէ-
ջողուհան, Մարիամ Ալեանակի, Տիգրան
Թիւթիւնճեան, Բարսեղ Պօպով, տ. Կարա-
պետ քհնյ, Հէքիմեան, Սերովբէ Չաթալըա-
շեան, Մկրտիչ Բուգաղեան, Աւետիս Տ.-Յա-
րութիւնեան, Յովհաննէս Բուգաղեան, Յու-
վակիմ Խամբուրեան, Անդրէաս Ամիրեան-
Յովհան Ալէքսանեան, Դասպար Սուբաշեան,
Ալէքսանդր Արեւիկեան, Դաւիթ Չերնեան, Հե-
ղինէ Շահաղիզ, Յարութիւն Ալեանակի,
Յակովբ Սալթիկեան, տ. Մկրտիչ ա. քհնյ-
Տ.-Յակովբեան, Յովհաննէս Ներկարարեան,
Մարիամ Ալեանակի Ոնտփրիոս Անպէտքեան,
Արմենակ Տէր-Պօղոսեան, Համբարձում Տէր-
տէրեան, Արտաշէս Յովակիմեան, Աւագ
Մելիք-Վարդանեան, Յարութիւն Մահտե-
սեան, Սահակ Մեանիկեան, Գրիգոր Լուսի-
նիկեան, Ալէքսան Զոհրաբեան, Առաքել Ա-
ռաքելեան, Յովհաննէս Խլէքնիկեան, Ռու-
բէն Բերբերեան, Գրիգոր Բեղիկեան, Սարգիս
Տիրացուեան, Յովակիմ Զուռնաճեան, Ար-
շալոյս Մհերեան, Զաքարիա Ռուստամեան,

Մարտիրոս Թիքիճեան, Սերովբէ Տիրացու-
եան, Ստեփան Զոհրաբեան, Յովհաննէս
Տէրտէրեան, Մինաս Քէչէճեան, Օհան Զոհ-
րաբեան, Վարդան Զուբարեան, Զաքարիա
Խօշաֆեան, Աստուր Գրիստոստուրեան, Խա-
չերիս Փորքշեան, Գէորգ Շլիթեան, Մարտի-
րոս Աթոյեան, Լեոն Ոսկանեան և Գաբրիէլ
Ճլաուխեան:

Նոյն Նախիջեանի Հայազգի Աղքատախնամ
Եկեղեցական Հոգաբարձութիւն

Նախագահ՝ Անդրէաս Սալթիքեան, փոխ-
նախագահ Տ. Կ. ք. Հէքիմեան, անդամներ՝
Արթ. Տ. Ռ. աւ. քհնյ. Բէկգիւլեան, Մանուկ
Ալլանգիւրդեան, Գէորգ Խանումեան, Սար-
գիս Կաստանայեան, Գաբրիէլ Պօպով, Սի-
րովբէ Չաթալըաշեան, Սարգիս Քէրէստէ-
ճեան, Կարապետ Խոջայեան, Իսահակ Թո-
փալեան, Յովհաննէս Շապոշնիկեան, Յով-
հաննէս Չալախեան և Արգար Դերիջան-
եան. Բարտուղար՝ Յակովբ Բողդանեան,
Հաշուապահ՝ Օգոստոս Տէր-Սարգսեան, Գոր-

ծախար՝ Կիւրեղ Դաւարայեան:

Քննիչ Յանձնաժողովի անդամներ՝ Գրիգոր Զալխուշեան, Յարութիւն Մանտեսեան, Ներսէս Ստեփաննոսեան, Աղեքսանդր Բարեհան, Դաւուտ Մազիրեան և Մկրտիչ Զախլընեան:

Սոր-Սախիջեանի Բարեգործական
Ընկերութիւն

Նախագահ՝ Գրիգոր Զալխուշեան, փոխնախագահ՝ Տ. Մաչատուր ք. Բուզայեան, Դանձապահ՝ Մաչատուր Մարիախճեան, փոխգանձապահ՝ Գրիգոր Բեղեկեան: Քարտուղար՝ Յարութիւն Մանտեսեան, Խորհրդաբանի անդամներ՝ Աղեքսանդր Զոհրաբեան, Արշակ Խոջայեան, Մաչեքեա Փորըշեան, Վարդան Զուբարեան, Զաքարիա Մոշաֆեան, Միքայէլ Տրապիկոնցեան, Յովակիմ Մամբուրեան, Աղեքսանդր Բարեհան, Երևանդ Շահազիզ, Սարգիս Տիրացուեան, Միքայէլ Զուբարեան, Գրիգոր Զուբարեան, Օդաէնա Տէր-Սարգսեան, Կարապետ Զոհրաբեան, Թորոս Ախայեան, Սերովբէ Աւագեան, Յո-

վակիմ Իգնատիոսեան, Կարապետ քննյ. Հեքիմեան և Տ. Պօղոսաւ. քննյ. Բեղեկեան:

Քննիչ յանձնաժողովի անդամներ՝ Սահակ Մեանիկեան, Եզրա Էքմէքչեան և Տ. Նիկողայոքնյ. Քրիստոստուրեան:

Որոշոց եւ արեւաց Հոգաբարձութիւն

Անդամներ՝ Մարտիրոս ա. քննյ Դանձապետեան, Կարապետ քննյ Հեքիմեան, Մաչատուր քննյ Բուզայեան:

Ս. Խաչ վանքի վանական կառավարութիւն

Նախագահ վանահայր. անդամներ Անդրէաս Սալթիքեան, Աւագ Դերիշանեան, Սերովբէ Զաթալրաշեան, Մարտիրոս Շապովալեան:

Սոր-Սախիջեանի եւ շրջանի հայ ուսուցիչների ժողովութիւն

Վարչութեան նախագահ Աւետիս Տէր-Յարութիւնեան, փոխնախագահ Գէորգ Դաւախեան, գանձապահ՝ Միքայէլ Զուբարեան,

քարտուղար՝ Յակովբ Խայրխեան, անդամ-
ներ Մարտիրոս Թիքիճեան, Եղիազար Խա-
րանեան, Սարգիս Այտինեան:

Կանանց Աղքատախնամ Ընկերութիւն

Նախագահ Վարչութեան Բ. Սազիր-
եան, գանձապահ Ե. Ունանեան, քարտու-
ղար Հ. Շահազիզ, անդամներ Ա. Սարիյան,
Մ. Խազիզեան, Մ. Ալեանակի, Բ. Մեմի-
կեան, Ե. Սալթիքեան, Հ. Այրապետեան,
Ս. Զալխուշեան, Մ. Աւագեան, Վ. Բեդել-
եան, Հ. Արէշեան, Հ. Թովարեան, Է. Սալ-
թիքեան:

Հայ մանուկներին իմամող Ընկերութիւն

Վարչութեան նախագահ՝ Սանդուխտ
Զորչոփեան, փոխ-նախագահ Ս. Վարդերես-
եան, գանձապահ Ե. Սրմաքէշեան, քարտու-
ղար Ի Թուսուգեան, անդամներ Մ. Կրա-
սիրներեան, Ե. Պոպովա, Մ. Էքմէքշեան,
Փ. Գուլգեան, Ե. Ստեփանուհեան, Հ. Զոր-
չոփեան, Ա. Խաչատրեան, Յ. Զարիֆեան,
Յ. Ալախանեան, Թ. Զաքիյեան, Ա. Միհա-

Նաճեան: Քննիչ Յանձնաժողովի անդամներ
Պողոս ա. քննչ Բեդելեան, Ս. Ոսկանեան,
Գ. Սարիյեան, Գ. Մրզայեան, Ն. Ստեփա-
նոսեան:

Հայկական Կոմիտէ

Նախագահ՝ Սարգիս Ոսկանեան, փոխ-
նախագահ Սերովբէ Զաթալբաշեան, Գան-
ձապահ Խաչատուր Խալիֆախեան, անդամ-
ներ Իսահակ Թոփալեան, Յովհաննէս Բու-
գազեան:

Հայկական Կոմիտէի կից փախստական-
ներին իմամող Յանձնաժողով

Անդամներ Հիդրնէ Շահազիզ, Մարիամ
Ոսկանեան, Աննա Խանուճեան:

**ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐԱՏԻ
ԴԱՔԴԱՐՆԵՐԻՑ**

ՄԱԳԻՍՏՐԱԹԻ ԿԱՐԳԱՌՈՐ ՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ.

1. Աղբիւրից ջուր առնելու մասին,
(1784 թուին),

«Հրամանագիր սախապաշի Արրահամին. ա. սախաճիւնները նկատելով ջուր պէտք առնին. չէլէքով կամ փարչով հկողները նկատել չունեն, կին մարդիկ ամենէն առաջ կուլուն կերթան, բ, որ տուն որ մտնուն, ըռըղով նամուսով կենան, ծուռ աչքով չինային. գ. ամեն ջուր ուղողի տան որչափ ուղենայ, և իրաւունք չունենայ ասելու, թէ դուք իմ միւշտէրին չիք, կամ ես ձեր վրան ջուրի տաճա ստակ ունիմ. դ. գիշերը պարապ չի պահեն ֆիշիւնները և չանկին ծանը լսածին պէս երթան հասնին ամառ ձմեռ: Ով որ այս հրամանը չպահէ, առաջին անգամը 100 չպուլս, երկրորդ անգամը 200 չպուլս, երրորդ անգամը 300 չպուլս, դ. րդ անգամը քիթիւղ զէնճիր, հող կրել:

II. Կարգ սահմանադրութեան (1786).
ա. Ննջեցելոց աղբանքէն տասանորդն,

որ կառնուէր զաւակ չունեցողէն. վերջ ըլլայ. բ. անժառանգ մեռելի մաշն մնայ մագիստրաթիս. գ. չինոջի մարդոց կամ սուգիայից վարդքն հոգևորին չիմնայ, այլ լիցի հաւասար ով որ ի մեր եղբարց վերոյգրեալ բաներուն կամ ուրիշ հարկաւոր և շահաւետ բաներու չի հետեի առաջ երթածին և պատճառ լինի խափանածին, նա այնպիսի անձն զրկեացի ի եղբարու թինէ մերմէ. դ. կտրիճի կողմէն և աղջկայ կողմէն զան թեաքերէ առնուն փողիցէն. իսկ թեաքերէն չառնողէն 10 ա. իշտրաֆ. ե. հարսնիքի չորաք խալած փախլաւան վերջ ըլլայ և երկու իրիկուէն աւելի հարսնիք չանին, այսինքն կիրակի իրկու և երկուշաբթի իրկուն:

III. Հրդեհներին մասին (1805) գրուած է հոգ. դատարանին. «Հրաման Նորին կայսերական Մեծութեան. Նախիջևանու հայոց մագիստրաթս սուստիկ հետեի վասն բարեկարգութեան և շահաւետութեան ի ներքոյ հրամանի իւրոյ եղեալ քաղաքիս հասարա-

կութեան համեմատ բարձրագունեղի նորին կայս. Մեծութեան հրամաններուն և սաստկադոյն հրամաններովն բարձրագոյն տեղեաց. անբախտութիւնով կրակն որ կուպատահինը անոր համար գնից և պատրաստից եանդնի թուումպաներ և այլ ամենայն պատկանած գործիքներն և արտրիալ սահմանադրութիւն թէ ով ոք զինչ գործիքով պարտի դալ պատահեալ կրակն այն անցնելու, այլ և բայցի յայնմանէ կայ ամենայն ժամանակ հազիր թախրմ մագիստրաթս 25 հատ խանճա, 5 հատ սանդուխ, 30 հատ կացին և ֆիչինիք լցեալ ջրով և ամենայն յեկեղեցիս հինգ-հինգ խանճայ, որ ամենայն մասն քաղաքիս, ուրտեղ որ պատահի այսմ կիրպիւ անբախտութեան կրակնը հարկաւոր ժամանակով հասնի այն գործիքներն անդ, վասն մարելու և ամենայն սք եարարմ անելու. ապա պատահեցաւ այսմ ամսոյս 16-ին եանդըն, եկան հասան շատ մարդիկ առանց ամենայն գործերի, այսինքն խանճայի, չէէքի, պալթայի, պարապ ձեռքով, չի կարնալով

հասնելու սալթ կը կանչէին և շատն ալ պաղարունով կնայէին սէրիբ էկլէմիշ ըլալու պէս. բայց սախաներն ամենեքեան այն սահաթն գտնուեցան բերելով իւրեանց սախայի ֆիչինիքն, ջուրով իլինք, միայն երեցաւ որ ֆիչինիքն շատ տիւզկիւն չէինք: Ի վերջոյ մագիստրաթը խնդրում է, որ հոգետը դատարանը (կառավարութիւնը) կարգադրէ կիրակէ օրերը, 3 անգամ, ամեն եկեղեցիներում, ծանուցում անելու «որ յետոյ չլսեցինք և չգիտէինք ասելով իրենք իրենց անմեղ ցուցնելու չի կարողանան. եղև:»

IV. Հրահանգներ բարեկարգութեան և բարեբարոյութեան մասին. «Պատուիրադիր տրվաւ բանաւոր իրաւարանին պարտաւորութիւնն կատարող պ. կարապետ Մըսըրովիդ այսպէս. պարտաւորութիւնդ է ամեն տեղ ամեն կերպ կրակն մարելու, այսինքն ամեն կերպ կրակ ասածն արուս պատճառն այն է, որ ոչ թէ այն եանդնի կաավի կրակ, այլ և կը պատահի կռիւ և կռիվովն այն

պազի տտեն արիւնհիղութիւն և մարդա-
սպանութիւն, դողութիւն. հա ևս պազարին
մէջը կամ ուրիշ տեղեր մէկ մարդ մէկ
մարդու հետ խօսք խօսքի գալով ալակերպ
քիւֆիւրներ կանին, այն քիւֆիւրին վերջն
կոխ, ծիծկվել, մէկվմէկու գլուխ պատռել,
աչք հանել. այս ամենն կրակ կիշվի, որ
ունիս պարտաւորութիւն մարիլու, ևս հե-
տեկիովդ քաղաքիս բարեկարգութեան բարի
անուններս ուստաց տէրութեան մէջ պայ-
ծառ նայլիի նման փայլեցնելու, էսլի մար-
դիքն մեր տղայոց օրինակ լինելով տես-
նուն, տղաքն ալ էսլի մարդոցն բարի քա-
ղաքավարութեան կերպն ու այնպէս բարի
ըլան: Կու լսէ մագիստրաթս այժմ, որ քա-
ղաքիս մերում այժմուս ենիիդմէ (գեռա-
հաս) տէլիխանլըներն կցելին կերպէ էլի-
լու, կու նստին մհհահաներուն մէջն ռուս
կնիմարդոցմով, խուս կը խմին, ի հարկէ
շնալու համար է, այլ ուրիշ խնչ պիտի
ըլայ, ևս Ախսային տէրէն կամ չէլն կը տա-
նին. կը պղծվին, ևս իրենք կերթան ըսլա-

պօսան գիշերով կամ ցորեկով շնալու հա-
մար, որ մէկ քանի հատն կան պէլիներ,
առոնք իշտէ չար օրինակ լինելով օր օրէ
այն ցանկութեան մուրն կու բորբոքի քա-
ղաքներուս մէջն: Եթէ չի հետեիս մա-
րիլու, այն ամենայն միղաց պատճառ
այժմ և առ ապա ժամանակաց դուն կու
լինիս և քաղաքներուս բարի անունն մու-
րտելու սեպէպ. և եթէ հետեիս այնպէսի
անամօթ լկտի տղայքն ուսմիրիթ անելու
բանդիւ և գանիւ, որ մէմալ չի համարձա-
կի մէկմը այնպիսի չարութիւն և պղծու-
թիւն անելու և տեսնելով ժամանակին
մանտր տղաքն ալ սիրտերէն ասն և էրէս-
նիւրէն ամօթն պակաս չիլայ ու օր աւուր
քաղաքներուս և հասարակութիւններուս
բարի անունն աւելնանը, այն քու բարե-
բարութիւնն է ազգիս մերում: Անցեալ
օրերն լկտին էր շնացող ժամկոց Ակորն
որ իւր խանութին մէջն կուշնանայ էղիլ է
ռուս կնիմարդոց հետ և առաջին անգամը
չէ, որուն բերինք մագիստրաթ, չիկարողա-

ցաւ ինքեար անելու և խոստովանելով մեղա ասաց, արիւ իմ, տէրն իմ, ասաց, անոր պատիժն պէտք է տրւի ամենեցուն իպէթ ալիմի համար. (ժողովրդին օրինակ) Պօղոս առաքեալն կասէ «իշխանք ոչ էր երկիւղ բարեաց, այլ չարեաց. կամիս չերկընչիլ ի իշխանութենէ անտի զբարիս գործեա և ընկալցիս զոհութիւն ևս թէ զի ոչ վարապար ածեալ է սուսեր ընդ մէջ, այլ Աստուծոյ սպասաւոր է վրէժխնդիր լինել աշնմ որ զչտրն գործիցէ և այլն. վասն որոյ կարգաւորեաց մազիստրաթս ժամկոց Ակոբին միւրիւքն սաղ սեմքն կէսն թրաշ անել և աշնպէս խայտառակ պազարին մէջն քալցնել, առջին տելլալ կանչելով թէ շնութիւն անողին հալն աս է տէյին. ձեծն պազարին չորս ծարն լինելոց է: Բայց մեր աղգն անհնազանդ է, օրինազանց և աներկիւղ, մտիկ չին անիլ. և մազխտրաթս հայրաքար կու պատվիրէ և կու խրատէ մի անիք, օրինաց հնազանդ էլիք տէյի, մտիկ չին անիլ»: Եղև. 1805, 20 յունիսի:

ՄԱԿԻՍՏՐԱԹԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

— «Դիմացի ատային թալերը վառելու համար չէ, այլ աղպար խօսայ բռնելու համար է. վառելու համար Աստուած մեղի խամիշ տուիլ է (1818 թ.)»:

— «Պուպլիքացի եղև հասարակութեան մերում այսպէս. «Իմացողութիւն լիցի ամենայն յատուկ անձանց, ով որ կամենանը թող գայ վաղեան օրն սահաթն տասնին ուստաց վարժարանն մերո քաղաքի, էկզամէն ըլալու է, որ կարգալ զրիւ սովորող տղայքն իւրեանց առած ուսումներն ցոյց պիտի տան»: (1818)

— 2 ալլիի ժամանակ ամէն մարդ ով որ կամի չալլի զարնելու տեղ առնել, վաղը պաշլայիք չալլիի ելլելու, եթէ ուշանաք, տեղը ուսաներու կու տրվի»: (1818):

— «Իմացողութիւն հասարակութեան մերում: Մէկ վարպետ աչքի ցաւն աղեկ անող և բացող մարդ մը էկիլ է բարձր բարեծնունդ Միքիթ Ապրավովի տունը, ով որ

կամհնայ երթայ իրեն նայել տայ և բժըշկութիւն ստանայ. եթէ խարիկիպիթ մարդ լինի, անպէսնեբուն առանց ըստակի պիտի նայի աղէկ անէ» (1818):

— «Բաղաքիս գիմացի պղտի տտան, որ յայտնի է քաղաքիս աղքատացն է, այժմ այն փոքր ատայի խստին, խօռային և խամիշին օթքուրըն կու ծախվի թալլէն մատտէ ի օգուտ աղքատացն, իսկ թալն կտրելոյ բնաւ չի համարձակի» (1819):

— «Բաղաքիս էթմէքճիները կուգան մագիստրաթ և կու յայտնին, թէ օխան 5 տհնիշկէ հաց պիտի տան, մինչև ալուրին խսիրը 3 ու կէս սօմ էլլէ. Աստուած աժնութուն տայ 2 սօմ կամ 1 ու կէս սօմ ինչնենը կենէ 5 տհնիշկի պիտի տան և Աստուած չանէ թանգընայ 3 ու կէս էլլէնը, այն ժամանակ պիտի գան մագիստրաթ խընդրին, ինչէնը օրէնքն կը տեսնունը»: (1784)

ՏՂԱՅՈՑ ԾԱՂԻԿ ՊԱՏՈՒԱՍՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Վասն աղայոց չիչակ անուանեալ ցաւին համար թարգմանութիւն արել էինք և հասարակութեան միրում երեք անգամ պուպիքացի արել տէլլալ կանչել տուիլ էինք. ապա տեսանէ մագիստրաթս որ մեր քաղաքիս կամ գիւղօրէից հասարակութեանցըն ամենեւին հաճէթն չէ այսպէս նորագիւտ բժշկութիւնն և կերեւնայ թէ կամ լսած չին, կամ լսիլին ու հասկըցած չին կամ չունին մանտըր մախսում. չիչակ չի հանած զաւակներ և կամ թէ չին մեղքընալ իւրեանց զաւակներուն կէնճ արեուն, որ առջև չին առնուլ և չին խալսեցունուլ այն խաթիլի վտանգէն: Մեք այժմս որն հայնակ որն տաճկընակ անոր համար կու գրինք, որ խորթ հասկըցած չիպիտի ըլլան, և թէ հասկընայիք ռվ է որ իրեն զաւակներուն չի մեղքընայ, առչև չառնու ու չի խալսեցնու, գերէ մէկ շատ ըստըկի բան մը չէ, որ խարիկիպիտներս կրնան ասելու, թէ

մեք այնքան փող ունեցնք որ ատ անհնր, քնչ հաճէթ. խարիպիկիտնեիրուս չէքի ունեւորնեիրուս պիլլէ հաճէթն չէ. միայն մեք մագիստրաթիս սէքրէթարն և մեք գրադիր ըշտաթի անձինքն արին իրենց զաւակնեբուն. կը լսէ մագիստրաթս որ պ. վաճառական Լուսեղէն Խարմուխովէն պաշխայ և կամ քաղաքիս երեւելի մարդոցմէն չորս հինգ հողիէն պաշխայ անող չիքայ: Եւ թէ որ չի գիտցողներդ հարցնուք ինչ բան է այդ, մենք չիգտինք կամ հասկցած չինք ասիքնը, այս այն բանն է, որ չիչակ չի հանող տըղոցն կովի չիչէկ կասին, Հէքիմնեիրուն քովըն կը գտնվի, թուվար խամին չիչակ կուհանէ, անոր վրայի քօսն է, որ մանր տղայոց ձեռքին վրան աշլամիշ կանին. հանգուցեալ Մկրտիչ աղային տունն նստող Լեվօնթի Լեվօնթիչ հէքիմը գիտէ ինչպէս ասլամիշ անելն. շատ տարիներ չէ, որ այս ցուն հիճաթւիլ է. յաւիտենական փառաց և երանութեանցն արժանի մայրն ողորմութեան Եկաթերինա Երկրորդ Կայսերուհին

իւրն նաւիտիքնեիրուն ամենուն անել տվիլ է, անկէ ետեալ շատ տեղեր փորձիլին ու հաստատ ճշմարիտ հղածն գիտցիլին, անոր համար տարածվիլ է բոլոր քրիստոնէից թագաւորութեան մէջներն: Այժմ անոր համար կու գրիմք հոգեւոր կառավարութեանդ, որ ամեն լեկեղեցի այս գիրս կարգալ հրամայէ հոգեւոր զատարանդ և ծանուցում անել տայ պարզ ոճով, որ էրիմարդ կնիմարդ ամէննալ հասկնան ինչ կերպիւ շահաւէտ Աստուածատուր պարգև կտոմն մարդկային աղգիս: (1805 թ.)

— «Խարասուցի հէքիմ Գրիգորն վասն մեր բոլոր հասարակութեան համար բռնեցինք 18 հրեւելի անձինքն, կօռօտնիչն և չասնոյ Բրիստաւն տարին 125 սօմ. պէտք է մեր հասարակութեան մէջի հիւանդքն նայէ»: (1785 թ.)

— Քաղաքիս հասարակ խասապներն եկին խնդրեցին թէ օխայն չորս քարիկ միս չինք կարնալ տալու, զարար կանինք ասին.

վասնորոյ հրաման տվինք օխան 5 քաբիկ
ծախին, իսկ հացը օխան 5 տենիշկէի, եթէ
խսիրը 3 ու կէս սօմ ալ էլլենը:

20 կոպէկանոց դրոշ-
մաթղթի վրայ:

Ր Օ Տ Ք Ի Ս Ք Ա Յ

Թիւն 1827 յօգոստոսի. 29-ում յաւուր,
ես 'ի ներքոյ ստորագրեալս, ի քաղաք Նա-
խիջեան ընակեալ, զուպէնսքոյ սերբիթար,
Սահակ Խաչերեսեան Մեմիքովս, առ Նա-
խիջեանու հայոց մագիստրաթն, «կուտամ
այս իմ բօտրիսքայս, վասն այն որ ես թէ-
պէտ այսմէ առաջ, ի մէջ քաղաքիս եղեալ
ժամանակիս, և թէ ի դուրս տեղի քաղաքսն
քալած միջոցիս, խմիչք արբեցութեան կու
խմէի, բայց այժմեան պէս, չափէ դուս խմե-
լով, մեծամեծ խայտառակութիւնս չէր ե-
ղեալ, և ծնօղ հայրս իմ, անցեալ արբեցու-
թեանցս վասն դարձ գալուս, խրատելով
ծնողական զթուլեամբ իւրով, վասն մեղայ

կոչելոյս ներեալ էր, այլ որ այժմոյս, կըր-
կին համարձակելով, անչափ խմել էի, որ ոչ
մեծ և ոչ զփոքունսն ճանաչելով, և մանա-
ւանդ ընդդէմ ծնողիս իմոյ, և ի դէմս մտ-
գիստրաթի յարգւոյ անդամոցն, անարժան
խայտառակութիւնս արարի, որ միանգա-
մայն քաղաքիս բնակչացն ևս յայտ յանդի-
ման երևեցաւ, վասն այնորիկ ծնօղ հայ-
րւս իմ քօլլեծսքոյ սերբիթար Խաչերես
Մեմիքովն, տեսեալ այսպիսի արարմունս
իմ, և ի հնազանդութիւննէս իմմէ անյոյս
լինելով, կամէր զիս ի որդիութենէ ար-
տաքսելոյ, և ի ժառանգաւորութենէ ևս
անմասն անելոյ, զորմէ քանի մի յարգելի
պնձինք իմացեալ, և միջնորդը լինելով
խնդրեցին վասն իմ ի ծնօղէս իմմէ, և եսն
իսկ մեղայ կոչելոյս, այս անգամիս և՛ զը-
թացեալ ներեաց մեղանացս այսորիկ,—
վասն և ես այսու բօտրիսկայիս կապակ-
ցիմ և կու խօստանամ, որ այսուհետեւ ոչ
քաղաքիս մէջն և ոչ դուրս տեղ ամենեկն
ուրեկեցէ խմիչք արբեցութեան, այսինքն րա-

խի կամ գինի ինչ ցեղ ևս իցէ փուռնջ, բիշ-
վայ, բօլբիշվայ, մեա և այլ սոցին նման
արբեցուցիչ խմիչքներն բնաւ խմելու չիմ,
այլ որպէս վայելուչն իցէ հարազատ զաւա-
կացն և բարեբարւոյ անձանցն և ես ի նոյն
բարի վարս հեռեկեղոց եմ, բայց եթէ այլևս
ընդգէմ այս բօտրիսկայիս իմոյ վերոյիշեալ
չարութեան ճանապարհան որ ընդանամ,
յայնժամ նախապէս հօրս ժառանգութենէն
անմասն լինիցիմ, և ապայ ի քաղաքէս ևս
արտաքսեցեալ լինիցիմ նման անիրաւ ան-
ձանցն առանց թոյլաարութեանց, և ես յայն-
ժամ ոչ վասն անպատուութեանս և ոչ վասն
հօրենական ընչիցն ժառանգութեան մասին
բնաւ երբէք դատախազութիւնս անելոյ չու-
նիցիմ իրաւունս վասնորոյ և ստորագրեցայ
Սահակ Մեյսնիյեով

Երթմէցուցի սբ. Լուսաւորչի քհնյ տէր
Գաբրիէլ և վկայեմ տէր Գաբրիէլ
տէր Գաբրիէլեան:

Խղճմտանաց իրաւարանի (третейский судъ)
մէջ քննուած գործի օրինակ.

Ի Նախիջևանու հայոց մագիստրաթէս

Հ ր ա մ ա ն.

Ծանիք: Պարոն Յարութիւն: Պարոն
մահտեսի Եղիազար: և պարոն Ծառուկ:
Այս Պետրոսին և Կարապետին մէկզմէկու
հետ նիզալը տաւաններն թրէթէյակի սուտ
անիք կտրիք առաջի երկուսդ Կարապետին
կողմանէ, և վերջի բ—ըդ Պետրոսին կողմա-
նէ: Ինչպէս է սոցա բանն նը վերահասու
ըլաք կտրիք և այս հրամանագրոյս վրայ
ձեռք դնիք ինչպէս կտրածներդ մեզ իմա-
ցում տաք: Գրեցաւ 1787 զեկտ, 30.

Մկրտիչ Պետրոսով

Վերոյ զրեալ պատուելի անձինքն մեր
բ—իս կողմանէ մեր վէքիլ արինք ինչ
որ նօքա կտրին մեզ բ—իս ընդունելի է

և առանց ամենայն այլ և այլ խօսից ըրի-
զա ինք սոցա կտրածին:

Կարապետ Փիրիպոսով
Պետրոս Խաչատուրով

Այս Պետրոսին վէ Կարապետին բա-
նին պարոն Արութիւնս պարոն Ծառուկն
պարոն Կասպարն մահտեսի Եղիազարըս վե-
րայ հասու եղանք դճ սօմ փախըռ ըս-
տակ պիտի տայ Պետրոսըն Կայրապետին.
եւ ևս Ծառուկ Օվանովըս այսպէս դճ
սօմի մալուլ տեսայ. և Կասպար Փանոսո-
վըս այս երկուսին բանին տեղեայ կայցայ
Պետրոսին պարտքն է Կարապետին դճ
սօմ ըստակ. Յարութիւն տէր Մկրտչեանըս
վերահասու եղէ Պետրոսն պարտական է
դճ սօմ Կարապետին:

1781 թ. յունվարի 12-ին օրն երեք-
շաբթի կուպեռնի կնացին մեր հայր Օվ-
սէփ վարդապետն և սուգիեայ Օվանէս ա-
ղան և Մարտիրոս աղան և պարոն Պօղոսն,

գրեալ ընթացութն հետեւն տարին: Իսկ քե-
տըրվարի 1-ումն եկին աստ ի Նորն Նա-
խիջկան:

1781, մայիսի Ժ-ին ըշաբթի օրն սա-
հաթըու կէսին կրակ ելաւ սալտաթսկի
սլօպօտան Գիրիգոր իվանով Փոփով քու-
փեցին տունէն. էրէցաւ մեր հայերուն տու-
նէն ժա տուն, այս է անվանքը—Միրիժանին
տունը մէկ թամ էրէցաւ, շէյ չի խալսեցաւ:
Մահտեսի Բաբրէլինը բիչ շէյ խալսեցաւ,
էրկան Պետրոսինը շէյ չի խալսեցաւ, Վար-
դանի որդի Արութիւնինը շէյ չի խալսեցաւ.
Չալըխուշին բեպին Սարգիսին տունը շէյ
չի խալսեցաւ, Շիրման Պապիին տունը շէյ
չի խալսեցաւ. Շիրման Պապիին աներծա-
քին տունը շէյ չի խալսեցաւ:

1781, մայիսի Ժ-ումն այս է որ բէֆէ-
յի Գրիգորի որդի Մահտեսի ասվատուրն
ի կենդանութեան իւրում կտակ արաւ թէ
մեծ որդին առաջին կնոջէ եղեալ որ է

Գէորքն իմ մեռանելուն հոն աւրանքէս լախա չունի գէրէմ ալիւօքն տվիլիմ նորա բաժին և մօրն բարիէն ևս մէկ ըստակի լախա չունի և սուրբ աթոռնհրուն իմ հոգեբաժինն տուել եմ և գիրերն տուի եմ. ունեցած ապրանքս այս է ին օխայ պախըռ ին օխայ խալայ, ին ուրլի ըստակ վերոգրեալ Գէորգ որդվէս մատէ բ որդի ա. դուստր ևս ունիմ. այս վերոյգրեալ ապրանքն նացանն է, որ ինձի մինչև մահս պիտի պահին. մեռնելուս ետքը գըն ինչ որ մնայ բաժին թող անին. այս օրինակովն գրել տուի տէր Առաքելին վկայութեամբ առաջնորդ Օվսէր վարդապետին և մագիստրատու դատաւորոց գիտութեամբն, որ ի ներքոյ ձեռս եթեալ են այսպէս

Իվան Ապրամով

Մկրտիչ Պետրոսեան

Ակոր Եղիեաով

Մահտեսի Վարդան Գէորգով

Ըստ խնդրոյ Զօռօրովը մահտեսի Աստուածատուրին որովհետև կոյր էր և չէր կարող

գրել և ձեռք դնել ևս հայոց բահանայ տէր Առաքէլս Նահապետեան գրեցի և ի տեղի նորա ձեռք գրի:

Որովհետև ըստ իւրոյ ծնողական պարտաւորութեան ի կենդանութեան իւրում. այսպէս կտակարարեալ էր մէի Աստուածատուրն և ըստ գրոյ իւրում անդրանիկ որդոյն լիացուցեալ էր ի յաջողութեան, հաճեցաք ընդունել զկտակս զայս և վասն հաստատութեան սորին ձեռք դնել Յովսէփ արքեպիսկոպոս հայոց:

— —

1781, յուլիսի ԺԹ-ին խրկեցինք Մոսկով կարդալու Ժբ տղայ որք հն այսոնք—

Ճեւանիրճի Սարգիսի օրդին Աքսենտ Ժբ տարու.

Սուտեա Ակոր աղային եկէնը (քրոջ որդին) Աւետիք Ժբ տարու.

Նայսերցի Եղիային օրդին Սարգիս Ժբ տարու.

Աբրահամին օրդին Օվակէմ Ժբ տարու.

Տապախ Սողոմոնի որդին Օվանէս ժբ տարու.

Ճորւկեցի Նազարի որդի Բէսրք ժբ տարու.

Շախման Վարդանին եկէնը Վարդերես ժբ տարու.

Մարտին աղային որդին Մկրտիչ ժբ տարու.

Տէր-Արութինին որդին Զաքար ժբ. տարու.

Օվակէմի որդի Մինաս ժբ տարու.

Բարազօղլը Սիմաւոնի որդի Պետրոս ժբ տարու.

Մհի Միլէսէրի որդի Սիմոն ժբ տարու.

1781, նոյեմբ. Ժե որ եղև ներ քաղաքօջս մերում Նախիջևանայ և ենթ մագիստրատին մերում. ես ի ներքոյ գրեալս որ ձեռք պնելոյ եմ ի ներքոյ վերոյգրեալ թուէս քանի մի օր առաջ զիս օրինօք առաջի վերոյ մագիստրատին ծեծեցից աղայքն մեր վասն զի ընդդէմ էի օրինացն հայոց և ինքս

հայ գոլով ազքն հայոց ոչ քրիստոնէս անուվանեցի երս և զիս տօնցկի սաստիկ իմ ասեղօվս վասնորոյ զանեցին զինաւորով որ իրաւի արժանի էյի. դարձեալ նոյն չարութիւնն որ սիրեալ էր ի սիրտս իմ քնայի ի ոսգն (войско) գրեցի տնաշինէ (дonoшenie) և ետու ասելով թէ անհաւատ ազքն հայոց զիս ծեծեցին ես խաղախ էի և մկրտեալ իմ կրկին օրինօք եմ ոռակի, այսպէս և որ սոցին նման է ասացի գրով ի ոյսքն: Այս պարտաւորութեան որպիսի դատապարտութեան արժանն էյի բայց այս մէկ հեղու ես ըլիճայովն տիւրկէր Մարքար աղային ողորմեցան ինձ որովհետեւ ես ես մեղա գոչեցի վասն այսորիկ խտպահաթս պաշխեցին բայց այսուետե թէ որ մէմալ մազի խտտար մէկ թիւրլի ծուռ ճամբա որ կտնվիմ նը մինչև մահս եմ ի ձեռն դատաւորաց վերոյ մագիստրատիս լիցի անողորմաբար դատապարտեցեն զիս որ ձեռք զրի ինձ հաճոյ է Ըստեխանօսի որդի Սաժուէլը, ձեռքը զրի վերօքրեալ բանը ինձի հաճօ է:

1781, նոյեմբ. ին հէսապ տեսանք մի-
րիէն առնված Պօլուսննկի տուններովն վէ-
տրված քերէստէներս որ տվինք մազիս-
տրատէն և բօթրաթչիկներուն խորտել տը-
վածներս և գեղացոյ տունքն ամենայն մի
ըստ միոջէ որ ատկապէս ի ներքոյ գրեալ է-
բօթրաթչիկներուն ձեռքովն խորթել տուած
տուններս բատէ 835. քարէ թէմէլով վրան
քիբրիչէ խորդել տուած տուններս 334.
մազիստրատէն խորդած տուններս Պօլու-
տնկին միրիի տուններովն

227 ք.			
Զաւթր գեղի տուններն	66	»	
Ծառուկ օղամանին գեղի տուններն	29	»	
Սիմաւուն	»	»	15
Պուկաս	»	»	37
Սարգիս	»	»	31
Մ.աք	»	»	41

1616

որ այս վերոյգրեալ տունին խորդվելու ըս-
տակին ճէճն 80800 ուրլի: Մինչև ցայսօր
մերիէն մեղի ըստակ թէսլիմ էղիլ է 64500 ո.

մնաց տանկիքներս 16300 ուրլի:

1782, յուլարի Ժ-ին թէսկէրէ խրկե-
ցինք Սիմէօն վարդապետին և հոքսոր դա-
տարանին թէ որպէս պատվիրեալ է Սրբա-
ղան Յովսէփ արքեպիսկոպոսն մեր մի թա-
ղեսցի յաւիտեան մեռեալ ի մէջ քաղաքիս
այսինքն սուրբ Նիկողոսի ազգարն:

1782, յուլիսի Ժ-ին Պահչըստրայցի
Նիկողոսի որդին Կարապետն իւր մօրն շատ
ձեծիլ է, թե՞ն տեղէն հանիլ է, խապուռ-
ղան կոտորել է. մահալացիքն մահտեաի Ծե-
րոնն և մեր պարոն Նիկողոսն և Թիբիճի
Օվանէսն և Մանիէլի որդի Պապասինը և
այլ բազումք: Ինչն ևս ըլլար արաւ, թէ
գդ անգամ մը թիւրթմիշ արի, մազիստրա-
տիս առջին 188 չպուխ զարկինք անողոր-
մաբար. ետոյ ձեռքէն զիւր մը առինք, որ
մէմալ խում խմելու չէ:

1783, մայիսի 13-ին հուլիսի 1-ին կառուցու-
ած իւր նախնի շէնքի մէջ
մագիստրատին հրամանի տակն ըլլայ:

1783 զրեցինք բոլորն թէ այսուհետեւ
այլ արապայի գիմաց չի քնան զահիրէ կամ
բատ չի առնուն և պաշտօնին տեղն ևս մին-
չի կէսօր ելիմին առնու, ապա թէ մաթու-
պազն կէսօրէն ետեւ:

1788, վասն Սուրբ Խաչ վանքին հար-
կաւորութեան համար մէկ խոթում շինելու
վկայական գիր գրեցինք տվինք հոգևոր դա-
տարանին, որ պիտի շինին մեր գիմացի հոգ
պատայի մէջն Զօռչոփ օղլու Մկրտիչին
խոթումին մօտն:

1793, Առաքել Նազարովի կինն Ալմա-
սըն գաղտնի խորիմ բախշելու էր, իմացե-
ցաւ, բռնեցինք, հարս արինք, թէրդի Խա-
զարն քէֆիլ հղև, ձեռք հղեր ժուռնալս, ես

Ղազարս վերոյիշեալ Ալմասին համար քէ-
ֆիլ հղեալ իմ. եթէ նայ այսուհետեւ բախ-
շելու, Խորիմ գնալու ըլլանք, ես պարտեմ
նորա համար բոլ խարճեմ, բերել տամ և
թէ չի կարողանամ բերելու նը, պարտական
եմ հատուցանել աղքատաց գանձանակին
երկու հարիւր ուսլու, որ ահա ձեռք դրի,
գիր չէի խապար, խնդրեցի զրագիր Մխի-
թարիցն, որ նայ իմ տեղս ձեռագրեաց գրա-
գիր Մխիթար Խոզմաթեանց:

1790, զրեցինք հոգևոր դատարանն և
խրկեցինք շնացող Գէորգ Թումանովը, որ
շնացել էր իւր կնքահայր Թումանի ախշը-
կանն Թագուհինին հետ որ ծնել էր էգ դա-
ւակ մի որ յետ մկրտելոյն հանգեաւ: Այս
Գէորգս նողայէ դատցել է որ իւր բերանով
ինչ որ ասաց զրեցինք և կա. եղեալ ի շարս
զրոյ: Այժմ խրկեցինք հոգևոր դատարանն
այս Գէորգն որ քնաւ. անդ ի ներքո եկեղե-
ցական առաջխարանացն մինչև սրբազան

Յովսէփ արքեպիսկոպոս և հոքևոր հայրն
մեր քա:

ԱՓՈՐԻՋՄՆԵՐ

Ա.

Աշխարհը փառքի, հարստութիւնների
և իրաւունքների վիճակախաղ է. վայ տար-
ւոյին:

Աշխատութեամբ ձեռք բերած պտու-
ղը, հաճոյքներից ամենաքաղցրն է:

Անձնիշխանութիւնը բոլոր առաքինու-
թեանց մայրն է:

Արդարութիւնը մի գեղեցիկ վարդ է,
որ միշտ փշերի մէջ է թաղւած:

Այն մարդը, որ ոչ ոքի չի հաւանում,
աւելի թշուառ է, քան այն մարդը՝ որ ոչ
ոքին դուր չի գալիս:

Ամենամիծ հարստութիւնները արդիւնը
են մարդկային աշխատանքի, հետևապէս
աշխատաւոր դասակարգը պիտի լինի նրանց
տէրը:

Ազատ ոգու համար ամբողջ տիեզերքն է
հայրենիք:

Ամէն մարդ մի ցաւ ունի կրեալու,
սակայն նա է խելօքը, ով այդ լուսթեամբ է
կրում:

Ապրիլ այնպէս, որ միշտ հանդիստ
խղճով մեռնի կարողանաս:

Ամբոխը միշտ էլ արհամարում է ծաղ-
րում միայն այն մարդկանց, որոնք վախե-
նում են նրանից:

Անկարծիքի երջանկութիւնը կայ ան-
մխիթար կարծած թշնամութեան մէջ ալ:

Աշխատանքը հեռացնում է հիւանդու-
թիւն և ձանձրոյթ: Բանում է ախորժակ,
քուն է բերում, դարթացնում, դո՛ւ է դարձ-
նում մարդուն: Աշխատանքի վարժող մար-
դու համար անգործ մնալը մեծ պատիժ է:

Ամբողջ աշխարհը մի բնի է, իսկ
ողդամարդիկ և կանայք ղերակատարներ,
ամեն մէկը ունի իւր համապատասխան
գիրը:

Աշխարհս կառավարում են սէրը և
բաղջը:

Բ.

Բոլոր աղնիւ մարդիկ տանջւում են,
միայն անասուններն են, որ երջանիկ կեանք
են վարում:

Բարկութեան զեղը լուսթիւնն է:

Բամբասանքը երեք մարդու է սպա-
նում. բամբասողին, բամբասուողին և նրան,
ծով հաւատում է:

Բոլոր չարութիւնների պատճառն է
արծաթասիրութիւնը:

Բարկութիւնը կարճատև խելագարու-
թիւն է:

Բարիք անելով մարդս նմանում է
Ասածուն:

Բոլորն էլ ուզում են ժայտեր ցնդե-
ցնել, բայց ոչ ոք չի ուզում թմբեր հարթել:

Բախտը մի սուեք է, փառքը երազ:

Բախտը ժպտում է ոչ թէ նրանց, ո-
րոնք խօսում են, այլ նրանց, որոնք զոր-
ւում են:

Բնութիւնը դեղեցիկ և ընտիր հան-
գամանքով է օժտած կլինը, բայց այս հան-
գամանքը խախտեցին՝ բնութիւնը և օ-
րէնքը:

Բարի մարդու սրտին ուրիշի վիշտն էլ
մօտիկ է:

Բախտաւորութիւնը կուրացնում է
մարդուն, որովհետեւ միայն դժբաղդութեան
մէջ կարող ես լաւ տեսնել և ճանաչել խեղճ
և անկեղծ բարեկամներ:

Գ.

Գերագոյն երջանկութիւնը, որ ընկ-
նում է մարդուն, այն է—պաշտպանելով
սեփական գործը՝ ընդհանուր գործին ծա-
ռայել:

Գողը իր տունը չի կարող շինել,
բայց ուրիշի տունը կըքանդէ:

Գող, սիրաւ դող:

Գեղեցիկ կինը աչքի դրախտ է, սրտի
դժոխք, քսակի բարաւան:

Գեղեցիկ արտաքինի տակ յաճախ
թաղնւած է լինում տղեղ ներքինը:

Գինին այնքան մարդ է խեղդել, որ-
քան ծովը չի խեղդել:

Գրքերը այն գանձարաններն են, ուր
հաւաքւած են հազարաւոր իմաստուն մարդ-
կանց փորձերն ու գիտութիւնները:

Գրքերը նոյնն են հոգու համար, ինչ
որ կերակուրը մարմնի համար:

Դ.

Դու բաղխում ես կեանքի դուռը, իսկ
մահը ասում է «ներս մտիր»:

Դու քեզ խրատիր, քան թէ քո սիրե-
լիները:

Դատարկ գլուխները՝ դատարկ հաս-
կերի նման գլուխները ցլից են պահում:

Դատողութիւն և կամք, ի՞նչ մարդ, այս
զէնքերով միայն կարող ես երջանկութիւն
ձեռք բերել:

Ե.

Երջանիկ է նա, ով կարող է միացնել
իր կեանքի սկիզբն ու վերջը:

Եթէ չես ուզում կեանքդ դառնացնել,
հոգս ու բարկութիւն հեռացրու քեզանից:

Եթէ յոյսը չըլինէր, որտեղ կըլինէր
ապագան:

Երջանկութիւնը ոչ այլ ինչ է, եթէ
ոչ այն, որ մարդհաշուում է ինքն իրան հետ:

Եթէ չլինէր տանջանքը, իրականու-
թիւնը ոչնչով չպիտի զանազանէր երազից:

Եթէ աշխարհի տէրը լինիս, քո մահը
մի մոռանար և որքան բարձրանաս, այն-
քան խոնարհ պահիր քեզ:

Եթէ խելացի մարդիկ անսխալական
լինէին, յիմարները բանը վատ կը լինէր:

Երբ դռների վրայ դրած է բռնու-
թիւն, իրաւունքը կանգ է առնում շէմքի
վրայ:

Երեք հանգոյցով է կապւած կեանքի

զաղանիքը՝ ծնունդը, ամուսնութիւնը և
մահը:

Երջանիկ է այն կինը, որ ունի արի-
ութիւն:

Եթէ իւրաքանչիւր մարդ կարողանայ
սիրել ամբողջ մարդկութիւնը, նա կը դառ-
նար տէր ամբողջ տիեզերքի:

Երիտասարդութեան մէջ մահը, ծերու-
թեան մէջ չքաւորութիւն՝ անտանելի են:

Երիտասարդութիւնը և ոյժը հարստու-
թիւն է, որ ժամանակն ամեն օր չի տալիս:

Զ.

Զգացմունքները երբէք չեն խաբում.
խաբում են դատողութիւնները:

Զոհաբերութիւնը ամենամեծ առաքի-
նութիւնն է:

Զւարճութիւնը հոգու առողջութիւնն է:

Զւարճութիւն — քսակիցդ հարցրու:

Զգուշացիր առաջին սխալմունքից:

է.

էն ջրիցը վախեցիր, որ ոչ խշշում է,
որ թշշում:

էն ընկաւ յանկարծ դարիի հորը. էս
լաւ է, առաց, քան իմ ախոռը:

Ը.

Ընտանիքը ճշմարիտ կրթարանն է
քաղաքավարութեան, որի ամենալաւ ուսու-
ցիչը մայրն է:

Թ.

Թթենու տերը համբերութեամբ բե-
հեղ է դառնում:

Թշնամին օգտակար է մարդուն, որով-
հետեւ նա ցոյց է տալիս պարտքերը և թե-
րութիւնները:

Թերահաւատութիւնը յառաջ է գալիս
ոչ թէ անտարբերութիւնից, այլ ազիտու-
թիւնից:

Թոյլ մարդը անհանգիստ է, մեծ մար-
դը հանգիստ:

Թոյլը խաբում է, ուժեղը հրամայում,
այդպէս է ժամանակակից կեանքի պայմանը:

Ժ.

Ժլատութիւնը ամեն բան կը կորցնէ,
ամեն բան պահել ուղինալով հանդերձ:

Ժամ առ ժամ մենք հասունանում ենք
ու հասունանում. իսկ յետոյ՝ ժամ առ ժամ
փթում ենք ու փթում:

Ժամացոյցը կեանքի խարտոցն է:

Ի.

Իսկական սէրը համբ է:

Իսկական սէրը կարեկից է, արդար և
հեղ:

Իմաստունը դարերի վարժապետն է:

Իմաստութեան սկիզբը սեպհական
տգիտութեան ճանաչելն է:

Իւրաքանչիւր մարդ պէտք է ընտրէ
իր ճանապարհը դէպի բարձրը հասնելու
համար. հակառակ դէպքում նա կը մնայ միշտ
ներքում:

Ի՞նչ է մարդը. — Ախտերի, հիւանդութիւնների մի կոյտ, որ աշխարհում որոշում է իր որսը:

Ինչպէս կարող է քո կեանքը փոխել, երբ դու ինքդ չես փոխուում:

Իր սխալները խոստովանող մարդը, հեռանում է անսխալականութիւնից:

Իմացիր քո պակասութիւնները, կիմանաս և քո առաւելութիւնները:

Ինչպէս հողը բոլոր բոյսերի մայրն է, այնպէս և արեւցողութիւնը մայրն է ամեն չարիքի:

Լ.

Լաւ սկիզբը դործի կէսն է:

Լաւ է մարդ խելացի թշնամի ունենայ, քան թէ անխելք բարեկամ:

Լաւ է ծուռ նայել, քան թէ ծուռ խօսել:

Լաւ է կոյր աչօք քան կոյր մտօք:

Ս.

Խելքն ու զգայնութիւնը, երկու բաներ են, որ հարստութիւնը ոչ կարող է աւել և ոչ էլ աւնել:

Խօսքը արծաթ է, լուծիւնը ոսկի:

Խաղաղութեամբ ապրողը հանգիստ կը քնի:

Խնկով-մոմով արքայութիւն գնալ չի լինի:

Խնայած փողը կրկին անգամ աշխատած է համարուում:

Խելացի էրիկ, համբերող կնիկ, տունն է երջանիկ:

Խելօք մարդուց ապտակ ստանալը աւելի դուրեկան է, քան թէ յիմարի համբոյրները:

Խելօք մարդու անցած մի օրը, յիմարի ամբողջ կեանք արժէ:

Խիղճը սրտի դաստիարակն է, նա մեզ առաջնորդում է գէպի բարին և լաւ գործեր:

Ծ.

Ծիածանը երբ երկար է մնում, նրա վրայ ուշք դարձնող չկայ:

Ծայրահեղութեան հասցրած խեղացի-
ութիւնը մի այնպիսի իմաստութիւն է, որ
կարելի է հակառակ մտքով էլ հասկանալ:

Ծոյլը հաց ուտելիս առողջ է, իսկ աշ-
խատելիս հիւանդ:

Կ.

Կեանքը մի վայրկեան է երկու յաւի-
տենականութեան մէջ:

Կարճախօսութիւնը խելքի հոգին է:

Կայէն և Աբել, ահա համաշխարհային
պատմութեան գրեթէ ամբողջ լուսնդակու-
թիւնը:

Կեղծիքը նսեմացնում, ստորացնում է
այն ամէնը, ինչ որ նրան զիպչում է:

Կեանքը միայն աշխատանքի մէջն է:

Կեանքը լուրջ է թւում այն մարդ-
կանց, որոնք լուրջ հոգի ունին:

Կեանքը սիրոյ ծաղիկներ են:

Կնոջ բերած փողը զոան զանգակ է.
ներս ու զուրս անելիս ճշկատիգ կրդիպչի:

Կայ միայն մի երջանկութիւն, դա—
պարտականութիւնն է: Մի զարճութիւն,
դա աշխատութիւնն է: Մի պերճանք, դա—
գեղեցկութիւնն է:

Կեանքը մի պատերազմ է:

Կնոջ սիրտը երկնքի մի մասն է, բայց
երկնքի նման էլ գիշեր-ցերեկ փոխւում է:

Կինը իր ամուսնու խորհրդականն է:

Կեանքը մի երկաթուղի է, տարիները
նրա կայարաններն են, մահը նրա վերջին
կայարանը, իսկ բժիշկները վայրաշարժի
հնոցապանները:

Կինը երբ զուրկ է իւր պատշաճի
պարտաճանաչութիւնից, նա կատարելա-
գործւած սատանայ է:

Կնոջ արժանիքը չափելու համար, ի-
մացէք, թէ նա ունի է սիրում:

4.

Համբերութիւնը և աշխատանքը ամեն
բանի յազմում են:

Հաւատարիմ և խոհեմ բարեկամը լա-
ւագոյն աղբահան արժէ:

Հեշտ աշխատողը հեշտ էլ կը ծախսէ:

Համբերութիւն չունեցողը ոչինչ չունի:

Հայրենիքի սէրը ընտանիքից է սկըս-
ւում:

Հարստի բաւականութիւնները ձեռք են
բերում թշուառների արցունքներով:

Հարբեցողութիւնը մարդուն իրեն մի-
ջից հեռացնում է և տեղը անասուն է դը-
նում:

Հարստութիւնը նախ նպատակ է և ա-
պա միջոց:

Հասարակական կեանքի հիմքը մարդ-
կային աշխատանքն է:

Հիւանդութեան ժամանակ պէտք է
քաջասիրտ և հանդարտ լինել, որովհետեւ

հիւանդութեան շուտ բժշկւելուն քաջա-
սրտութիւնը և հանդարտութիւնը խիստ
կարեւոր են:

Համարձակութիւնը ամրագնդւած հա-
ւատով հրաշալիքներ է ծնում:

5.

Ձախորդութիւնից աւելի շատ բան
ենք սովորում, բան յաջողութիւնից:

Ձեր գործերի վրայ բացարձակ իշխա-
նութիւն ունեցիր. նրանց տէրը եղիր և սչ
թէ գերին:

Ձեզ եմ տաում, ձեզ, հայոց նորահաւ
երիտասարդք և օրիորդք. տաք լեզու սո-
վորեցէք. ձեր լեզուն, ձեր հաւատը դայիմ
բռնեցէք:

6.

Համպարի լոյսը իր եղերափակ շրջա-
նով նման է նոյն բարոյական դէմքին, որ
սոււարացնում է իւր շուրջը իրենից տա-
ծած բարոյական լուսով:

Ճ.

Ճշմարտութիւնը երկար չի տպրում մարմնապէս, իսկ բարոյապէս նա միշտ կենդանի է:

Ճշմարտութիւնը իմացական աշխարհի արեւն է:

Ճշմարտիւ բարեկամ մի հատ ունեցողը երջանիկ է:

Ճակատադրի գէժ շարունակ տրտնջին ապարդիւն է. միայն արդար ճանապարհի վրայ անգուլ ու ժիր գործերով կարելի է անշուշտ բարիք ձեռք բերել:

Մ.

Մարդու հողին նրա գործերի մէջն է:

Մի բլար լոկ ընկեր հացի, եղբի նաև ընկեր լացի:

Մենք չունենք մի աւելի վատ ընկեր, քան մեր եսը:

Մահ և սէր. ահա երկու խոշոր զօրութիւններ:

Մարդկային ստորութիւններից ամենազատը զաւաճանութիւնն է:

Մի մարդ որ սիրում է ընտանիքը, նոյն սիրով կը ծառայէ և հայրենի աշխարհին:

Մարդ որքան բարձր ու վեհ նպատակներ ունենայ, նոյնքան էլ կը բարձրանայ ինքը:

Մահը ամենախստապահանջ պարտատէրն է:

Մարդը կամենում է ամեն ինչ խաւար տեսնել, որ իր սևութիւնը չերևայ:

Միշտ պատրաստ եմ լաւ մարդկանցից բան սովորելու:

Մի գրավիր զաւաճանութեամբ երջանկութիւն սրտնելու:

Մարդ իր գերեզմանի մէջ նաւահանգիստը հասած մի նաւ է:

Մարդը աշակերտ է, գժբախտութիւնը նրա ուսուցիչը:

Մինչև քսան չանհա չեա խրատւի:

Միայն բարոյական սկզբունքները կարող են ստեղծել մեծ ժողովուրդ:

Մարդը այն պաաճատով է զգալատ, որ չգիտէ, թէ ինքը բախտաւոր է:

Միայն նա է ճշմարտութեան իսկական մշակը, ով համբերատար է ձախորդութիւնների ժամանակ և մոռացկոտ կրած վիրաւորանքների վերաբերմամբ:

Մէկ ներկայ ունենք մենք այն էլ զընահատել չգիտենք:

Մի ամաչիր հարցնելուց, չգիտնալն աւելի ամօթ է:

Միտքն ու սիրտը մշտապէս կուի մըղելով իրար հետ, կանոնաւորում են մարդու կեանքը:

3.

Յոյսը դժբաղդ մարդու երկրորդ հոգին է:

Յոյսը երազի քոյրն է:

Յիմարութեան դէմ տառաւծներն անգամ իզուր են կուում:

Յուսահատութիւնը ամենամեծ թշնամին է երկարակեցութեան:

Յիմարները խօսում են անցեալի մասին, խելացիները ներկայի մասին, խելագարները ապագայի մասին:

Յիմարին խորհուրդ տալը նոյնն է, ինչ որ կոյրին հայելի տալը:

Յանդիմանելուդ միջոցին շատ դաժան մի լինիր:

Յոյսը որքան էլ խարուսիկ լինի, գոնէ հաճելի ճանապարհով է տանում մեզ դէպի կեանքի վախճանը:

Ն.

Նենգաւոր մարդու լեզւի ծայրին թոյն կայ. բայց ափսոս որ չի կարող կուլ տալ:

Նա է բախտաւոր մարդը, ով կանոնաւոր է կարգադրում իւր ժամանակը:

Նախանձը հիւանդ սրտի տենդ է:

Նա, ով ոչինչ չի անում, համարեա թէ աւելորդ մարդ է:

Ներողամիտ մի լինիք մեծ գողերի նկատմամբ:

Ներել գիտնալու համար հարկաւոր է տանջւած լինել:

Շ.

Շնորհակալութեան ու մարդասիրութեան արմատն ու հիմքը համակրանքի զգացմունքն է:

Շատ քչերը գիտեն իրենց հետ յարմարել:

Շիրիմը սովորեցնում է մեզ, թէ մահ-կանացու ենք:

Շատ տէրիք բռնակալներ չէին լինի, եթէ նրանց հպատակները ստրուկներ չըլինէին:

Շուտ շուտ անգից հտնած ծառը պլտուղ չի տալիս երբէք:

Շատ տարիներ հաշուող չէ, որ եր-

կայնակեաց է համարւում, այլ այն՝ որ աւելի զգացել է, թէ ինչ է կեանքը:

Ո.

Ով չի սիրում, նա սիրտ չունի:

Ուժեղը միշտ էլ ուժեղագոյնի կողմն է լինում:

Ոչ ոքի խորհուրդը մի արհամարիր. բայց ընդունելուց առաջ լաւ կշռադատիր.

Ուրախ սիրտը հեշտութեամբ կանցնի կեանքի ամբողջ ճանապարհը. իսկ տխուր սիրտը կը հոգնէ կէս ճանապարհին:

Ով կորցնում է իւր հաւատը, նա կորցնում է իւր անկախութիւնը:

Որտեղ չկայ սէր, այնտեղ չկայ ուրախութիւն:

Ոչ մի վիշտ ինքն ըստ ինքեան այնքան մեծ չէ, որքան երկիւղը այդ վշտից:

Ոչ մի սուսեր այնքան մարմիններ չի սպանում, որքան արծաթը հոգիներ:

Ոչ թէ մարմինը պիտի սպանենք, այլ մարմնի ախտը:

Ուսումն մի անհրաժեշտ պահանջ է, սակայն նրա բանալին աշխատասիրութիւնն է:

Ուր չկայ սէր, այնտեղ չկայ և ուրախութիւն:

Որքան կրթւած լինի մարդը, այնքան աւելի վտանգաւոր կըլինի, եթէ նա խիղճ չունի:

Ով իր կրքերին ստրուկն է, նա ստուկ-ներկց ամենավատթարն է:

Ով ուրիշի դրութեան է նայում, զո՛հ չէ իր դրութիւնից:

Ուրիշի ուտի վրայ բեռը թեթեւ է լինում:

Ով ոչինչ չգիտէ, նա ամեն բանի հաւատում է:

Որքան շատ ճնշես սէրը, այնքան նա ուժգնութեամբ կըբռնկի:

Որտեղ երաժշտութիւնը՝ այնտեղ և ամենայն բարիք:

Որքան բարձր է ծառը, նոյնքան ծանր է լինում վայր ընկնիլը:

Ով քեզ շողոքորթում է երջանկութեանդ ժամանակ, նա հեռու կըլինի, երբ դժբախտութեան մէջ ընկնիս:

Ուր կամք կայ, այնտեղ կեանք կայ:

Չ.

Չարութեան ճանապարհով բարիքի չի կարելի համեմել:

Չկայ մեծութիւն այնտեղ, որտեղ չկայ պարզութիւն, բարութիւն և ճշմարտութիւն:

Չար կինը աշխարհիս փորձանքներից ու չարիքներից ամենամեծն է:

Չկայ մի սխալ, որ կարելի չլինի ուղղել:

Չնչին կարծւած սխալները մարդուս ազգատացնում են:

Չարը թեկը ունի, իսկ բարին սողում
է որպէս կրիայ:

Չպէտք է ատել առանց դատելու:

Չար մարդիկ երգ չունին:

Պ.

Պարտքը սարուկ է անում ազատ մար-
դուն:

Պատաւոր մարդու համար խոստումը
համազօր է երգումի:

Պիտանի լինել միայն իր անձին, նշա-
նակում է ոչ մի բանի պիտանի չլինել:

Պատմութիւնը ազգերի կեանքն է, իսկ
վէպը մարդկանց:

Պարկեշտ կինը մի գաղտնի գանձ է,
որ դառողը խիստ լաւ կանէ, եթէ նրանով
պարծինայ:

Պարզութեան մէջ ապրող մարդու գա-
ւաղները երջանիկ կը լինին:

Պերճախօսութեան գաղտնիքը լուրջ
մնալն է:

Ջ.

Ջուրը ընկնողը փէշերը կը թրջի:

Ջանս, որ չըլատ կը քերիդ մօլին, չա-
փով գործածէ գինին և օղին:

Ջրի յատակին չոր տեղ մի փնտրիր:

Ջուրն իր եղերքը քար կը շինէ, քա-
րը իր եղերքը՝ մամուռ:

Թ.

Թամիկը իւր պարզութեամբ ու ազ-
նուութեամբ նման է այն հանքերին, որոնք
անյայտութեան մէջ ընկած կարօտ են մարդ-
կային խելքի հանճարին:

Խ.

Սեպհական խելքով մտածելը այնպիսի
համարձակութիւն է, որին շատ քչերն են
ընդունակ:

Սէրը ամեն բանի յողթում է:

Սէրը միայն ազատութեան հետ է
ապրում համերաշխ:

Սիրոյ ոյժը հիմնած է մեր կրքերի վրայ, նա թոյլի բռնակալն է, իսկ ուժեղի գերին:

Սէրն ու եռանդը այն անիւններն են, որոնցով առաջ են շարժուում մեր գործերը:

Սէրը սիրոյ գինին է:

Ստութիւնը ամեն ակտիւրից ամենասուրն է:

Էրը երկնային կրակ է, որ բորբոքւում է մարդկանց սրտերում և լսվում ամեն բան:

Ստամոքսիդ հարցնելուց առաջ քսակիդ հարցրու:

Սէրը մի կոյր երեխայ է, որ կարող է ձարի և բարու պատճառ դառնալ:

Սէրը չքաւորութիւնից չի միռնում, այլ լքումից:

Սիրոյ գործում բոլորը աւաղակներ են հանդիսանում:

Սէրը աւելի դառնութիւն ունի քան քաղցրութիւն:

Սիրոյ կիրքը շոքու է նմանում, որչափ սեղմւում է, նոյնքան աւելի ոյժ է ստանում:

Սիրոյ երզը օրօրոցից սկսւում է, գերեզմանում վերջանում:

Սիրոյ մասին խօսող ծերունին, ակնոց դնող կոյրից աւելի խենթ է:

Վ.

Վճիռները և կանաչք սիրում են, որ իրանց հետամուտ լինին:

Վատ օրինակները փչացնում են բարի վարքերը:

Վատ հողի վրայ լաւ պարտէզ չի լինի:

Վատ օրերի բարեկամը ճշմարիտ բարեկամ է:

Վճռական միջոցները հրեհմն հրաշքներ են գործում:

Վատ հասարակութիւնը փչացնում է բարի բարքերը:

Տ.

Տանջանքը իմաստութեան հայրն է,
սէրը՝ նրա մայրը:

Տգէտը նա չէ, որ ըսն չգիտէ, այլ
նա է, որ կը կարծէ թէ ամեն բան գիտէ:

Տխուր լինել կընշանակէ ինքն իրտ
վրայ մտածել:

Տգէտի հետ ջուր մի խմէ. գիտունի
հետ քար կրէ:

Աստծուն որքան հաճոյ է, երբ հզօրայր
եղբոր կը սիրէ:

Տմարդի կամուրջից մի անցնի, թող
հեղեղը քիչ տանի. աղւէսի հովանու առկ
մի մտնի, թող առիւծը քիչ պատառէ:

Տղամարդոց և կանանց կարևոր յատ-
կութիւնը խոհեմութիւնն է:

Տխրութիւնը կեանքի մէջ այն է, ինչ
որ անձրեւ ընութեան մէջ:

Տղամարդու մի տարւայ մտածածը,

կինը մի օրւայ մէջ տակն ու վրայ է ա-
նում:

Տ.

Ճաւալին այն է, որը չի տառապիլ:

Ճորճափ բազը կըլլայ քիզի բարե-
կամ, բարեկամներ քո բոլորքիդ ման կու-
զան: Զւարթ օրեր, տխուր ամպեր պատե-
ցին: Աջ, ձախ նայէ, մնացեր ես առանձին:

Փ.

Փոքրոգութիւնից զգուշացիր, նա հո-
գու ժանգն է:

Փշացած սրտերում բարութիւնը թոյն
է դառնում:

Փխաղարձ սէրը կեանք է, իսկ ա-
ռանձինը տանջանք:

Փուշ տղան փուշ հօր պատիժն է:

Փոքր աղբիւրից մարդ հանգիստ է
ջուր խմում:

Բ.

Քիչ ման գալ և շատ գործել, այս է
կեանքի ամենալաւ ծրագիրը:

Քաջութեան ամենալաւ կողմն է զգու-
շութիւնը:

Քիչ խօսելը խելքի հոգին է:

Քիչ մտածողը շատ կը խօսի:

Օ.

Օտար կնոջ շրթունքներից երբեմն
մեզը կը կաթէ, որ սակայն օշինդրի պէս
դառն է:

Օրէնքը հզօր է, բայց կարիքի իշխա-
նութիւնը աւելի հզօր է:

ԵՐԱԶԱՅԱՆ

Ա.

Աստուած երազում տեսնելը՝ լաւ է,
ամեն չարից կազատել թէ աղքատ է կը
հարստանայ, թէ հիւանդ է կ'առողջանայ:
Աստուած տան մէջ տեսնելը՝ տան նորո-
գութիւն է:

Աստղ տեսնելը լաւ է, եթէ տան մէջ
տեսնես, բարիքդ կ'աւելանայ, օտար տեղ
լինիս, յաջողութեամբ կը վերադառնաս:
Շատ աստղեր տեսնելը, ճանապարհ գնալ է
և շահ:

Ասպար առնելը, պատիւ է:

Արեղեայ տեսնելը, փառք պատիւ կ'ամ
կուի է:

Աքաղաղ մորթած, բարի և կուի նշան:
Ագռաւներ, թշնամիներդ կը յարձա-
կւին քեզ վերայ:

Աթոռ տեսնելը, մեծութիւն է:

Աթոռ նստելը, բարձրութիւն է:

Ալեոր՝ իրան տեսնելը, հարստութիւն է:

Ալիւրը շահ է և ոյժ, ալիւրն ամանով տեսնելը, մութաղ է:

Ականջը, աղջիկ է, կամ աչքալոյս: Ականջ կտրելը ֆուս է:

Աղաւնի տեսնելը, շնորհք է:

Աղուէս տեսնելը, ա՛ն ու երկիրդ է, թէ որսաս, թշնամուդ կյաղթես: Աղուէսը, թէ մարդուց փախչի իւր պարտականը կը փախչի: Աղւէսի հետ կոխ անողը, իւր օգտին կոխ կանի:

Փոքր աղջիկ տեսնելը շատ օգուտ է:

Աղբիւր տեսնելը, շատ բաներից օգտուելու նշան է, աղբիւրից լացւելն, օգուտ է, աղբիւրից ջուր վերցնելը վատ է. աղբիւրից ջուր խմելը, շնորք է և բարի:

Աղ ու անանուխ տեսնելը, բարի և անուշ խօսք է. միմիայն աղ տեսնելը կսկիծ է. սպիտակ աղը, փող և օգուտ է. սև աղը, վատ խօսք և տրտմութիւն:

Աղի ձուկը, կսկիծ է և հոգս:

Աղեղ տեսնելը, մեծ զրոյց է:

Ամպերի ճայթմունք լսելը, բարի է:

Ս) Իրեն աղեղնաւոր տեսնելը, թշնամունդ լեղու է:

Աղիւս լանելը, տան շինութիւն է և լաւ:

Աղբատին բան բաշխելը բարի և օգուտ է:

Ամանութ առնելը և պահելը, շահ է.

Այժ տեսնելը՝ ճանապարհ է:

Այլւաժ հանդերձը, (շորը) մահւան ֆուս և երկիրդ է: Այլւաժ և աւերւած տեսնել իւր տունը, ֆուս է:

Անձրև ժամանակ տեսնելը, բարի է:

Անդաստան տեսնելն, աշխատանք է:

Անապատում նստելը, նեղութիւն է:

Աչքեր տեսնելը, շատ հարստութիւն է:

Մէկ աչք ունենալ, երկարակեցութիւն է, աչք հանել, կնոջ կամ որդու մահ է:

Ապարանջանը, նեղութիւն և հոգս է:

Առիւժ տեսնելը, թաղաւոր, իշխան և կամ մեծ մարդ է:

Եթէ երկու առիւժ իրար հետ կուխն,

երկու թագաւոր կամ երկու մարդ կը կըռ-
ւին:

Եթէ դու առիւծի վրայ նստած լինիս
պարոնութիւն (աղայութիւն) կանես:
Եթէ առիւծը դէմդ դուրս գայ, մեծ մար-
դուց երկիւղ կը հասնի քեզ:

Առու տեսնելը դանձ և օգուտ է:

Ատամ.—Եթէ բոլոր ատամներդ թափ-
ւին, շատ դանձ կը գտնես: Եթէ առաջին
ատամդ ընկնի, սղի կը հանդիպես և ճա-
նապարհ կը գնաս: Առաջին ատամները հա-
նելը որդոց մահ է գուշակում: Ներքին ա-
տամները հանելը, տրամութիւն է, իսկ թէ
վերինը հանես, ազդեկանքներից մէկը կը
մեռնի: Սկսած ատամները, հիւանդու-
թիւն է:

Արեգակ տեսնելը, թագաւոր է: Արե-
գակը իւր ձեռքում տեսնելը, պարոնութիւն
է տեսնողի համար: Խաւար արեգակ տես-
նելը, տեսնողի համար չար է: Երկնքից
ընկած արեգակ տեսնելը, թագաւորի մահ
է: Արեգակ տեսնելը նիզութիւն է, արեւն

ամպի տակ տեսնելը, նիզութիւն կամ պալ-
ճառութիւն է:

Արծաթը նիզութիւն է: Արմատը, շատ
քարի և անոյշ խօսք է: Արմաւենին գաւակ
և ուրախութիւն է:

Արիւն թափելը, մեծ ֆրաս է:

Արիւն կամ արիւն առնելը, շնորհք է:

Արծիւ տեսնելը, աւագութիւն է: Ար-
ժւի վրայ նստելը, պարոնութիւն է: Արձւի
հետ կուռելը կամ խփելը, մեծ մարդկանց
հետ կուռելու նշան է: Եթէ արծիւը քեզ խփի
մի պարոնից զէնք կստանաս:

Արջ տեսնելը տգէտ մարդու խօսք է:
Արջից հալածւելը կուռից կաղատուես կամ
մեծից զոյշը կաց:

Ամեն դայլ գազան. թշնամի է:

Աւետարանը հալալ մուրադ է:

Աւագը որ ձեռքդ անես, մեծ մար-
դուց բան կստանաս:

Աւագակ որ տեսնես զդուշացիը կըռ-
ւից:

Բ.

Բարձրանալ երազում և վայր ընկնել
մէկի ձեռքով, մահւան ֆլաս է:

Բարձր տեղերի վրայ քայլիլ մեծու-
թեան հասնել է:

Բարձր տեղից ընկնելը ֆլաս է:

Բարև տալը կոխ է: Բաղնիքը, հոգս
է: Բաղանիք եթէ գնաս, խաբէութեան մէջ
կրկնիս:

Բաղանիքից եթէ դուրս գաս, հոգսից
կազատուիս: Բաղանիքում լացելը ոռճիկ
և մեծ նեղութիւն է:

Բազ տեսնելը, մեծ մարդ է:

Բազ շինելը կամ հիմք ձգելը բարու-
թիւն է:

Բահը լիզու է:

Բամբակը արդարութիւն է:

Բանջարը շահ է:

Բերդ որ տեսնես, թշնամիներդ մօտ
ճշմարիտ դուրս կը գաս: Բերդ մտնելը,
պարիսպ և ամրութիւն է: Բերդի մէջ-նե-
ղութիւնից ազատուիլ է:

Բերան լանալը, ոռճիկի պակասիլ է:

Բիր տեսնես կամ առնես, եղբայր կամ
որդի է: Բիր կոտրելը, եղբօր կամ ազգա-
կանի մահ է:

Բլուր տեսնելը, երկրի խաղաղու-
թիւն է:

Բու տեսնելը, նեղութիւն է:

Բուրվառ տեսնելը կամ առնելը լաւ
չէ, կոխ է:

Բուրդ.—Սպիտակ բուրդ տեսնելը
կամ առնելը, առողջութիւն և օգուտ է: Սև
բուրդը սուգ ու լաց է:

Բոբիկ իրեն տեսնելը, զէնք կգայ իւր
վրայ:

Բորոտ իրան տեսնելը գանձի շատա-
նալ, մեծութիւն և շահ է:

Բողբ ուտելը, առողջութիւն և օգուտ է:

Գ.

Գառներ տեսնելը մեծ շահ է: Գառներ
մորթելը լաւ չէ: Գառներ լանալը զէնք և
տրամուրթիւն է:

Գազան տեսնելը առանց ֆառի կոխ
և երկիւղ է: Գազանի խաղալը թշնամու
հաշտութիւն է, իսկ փախչելը խաղաղու-
թիւն:

Գանձ տեսնելը կամ առնելը շահ է:

Գարին բախտ կամ բաժին է:

Գալ սպանելը թշնամու յաղթել է:
գալի վրայ նստելը նեղութիւն է:

Գաւազան տեսնելը թշնամու գէմ
պաշտպանել է: Գաւազանը ձեռքիդ լաւ է,
որդի կամ մեծ շահ է:

Գաւթ բռնելը, զաւակ (ունենալու)
ուրախութիւն է:

Գետ անցնելը ձի հեծնել է: Յստակ
ու պարզ գիտին մտիկ տալը, առատութիւն
է, պղտորը լիութիւն է, գիտում լացւելը
նեղութիւն է: Գետի վերեւից ներքեւ գնալը
պարտութիւն է:

Գերի տեսնելը նեղութիւն է, իրեն
գերի տեսնելը, մեծութիւն և օղուտ է:

Գերի ճանապարհ գնալ, նեղութիւն է:

Գերանը որ կտուրի, տանտէրը կմեռնի:

Գերեզման բանալը ֆառ է, իրան գե-
րեզմանում տեսնելը պատասխանի ենթար-
կւել կամ բանտ ընկնել է:

Գէշ հոտը, վատ խօսք է:

Գինի խմել կամ գնիլ, ոյժ և շահ է:

Գիսաւոր աստղը մեծութիւն և պա-
տիւ է:

Գիրք կարդալը ժողով է և նեղու-
թիւն:

Գիր գրելը բարի և մուրազ է:

Գլուխը կտրած ձեռին առնելը մեծ
գանձ գտնել է, գլխին դեղ քսելը անուշ
խօսք է, գլուխ ամբիւն տալը, նեղութիւ-
նից ազատել է, ուրիշների գլուխն ամբի-
ւելը ցաւից ազատել է, գլուխ լւանալը կամ
զլխով բան տեսնելը զէնք է: Սպիտակ
գլուխը յանկարծակի մահ է:

Գլխատած իրան տեսնելը, մեծ ֆառ է:

Դխտոր տեսնելը ցոյց է տալիս ցըն-
գութիւն և աղքատութիւն:

Դնդակ խաղալը, մեծի համար լաւ է,
իսկ փոքր մարդուն վատ:

Գոմէշը գետի մէջ տեսնելը, բարձր
զրոյց է նշանակում:

Գոմ շինելն ուրախութիւն և շահ է:

Գոյնզգոյն հալաւը, ուրախութիւն է:

Գորտի ձայն լսելը, ուրախութեան
լուր է:

Գորտ եթէ սպանես, հաւատացեալ
մարդու հետ հաշտութիւն կանես:

Գլխարկ ծածկելը, հարկինք է:

Գրաւական հանելը իւր տանից մահու
փնաս է:

Գրույ տեսնելը մահւան մօտենալ է:

Գրիչ և կաղամարը, խելք կամ ճանա-
պարհ է: Գրչամանը, կին է:

Դ.

Դանակ տեսնել կամ գնել, լաւ չէ,
կամ վատ լեզուն խափանում է:

Դաշտից ուր դուրս գաս, ազատութիւն է:

Դատաւորն Աստուծ է և դրութիւնդ
կըլաւանայ:

Դատաստանը, մեղաց քննութիւն է:

Դարպաս շինելը կամ տեսնելը, հա-
րուստ կնիկ է: Դարպաս փակելը մեծ մար-
դուց փնասել է:

Դարբինը մեծ մարդ է: Դարբնութիւն
թէ ինքդ անես, լաւ անատէր կլինիս:

Դարբնի հարւածը, ամենը բարի է:

Դեր, նեղութիւն և մեղքի նշան է:

Դդում ցանկը, ջերմ. իսկ ուտելը,
հիւանդութիւն է:

Դուռը, պատիւ է և մեծ մարդու հետ
ծանօթանալ: Դուռ բանալը, իւր բախտի
բացելը և իւր կամքի կատարել է: Դուռ
ձգելը, կործանումն է: Դուռ կոտրելը, մա-
հու նշան է:

Դուռը դուրս դալը, լաւ չէ:

Դրամ տեսնելը կամ ժողովիլը ազա-
նութիւն է:

Ե.

Եզը նստած տեսնելը, մեծ աւետիս է
կամ զուգակից սիրելին կը գայ: Եզան միս
ուտելը լաւ է. բայց ոմանք ասում են թէ

նեղութիւն է: Եղաների կողուելը թշնամի է:
Եղը մորթել մահու ֆլաա է:

Եղնիկը տանը տեսնելը, սիրելին կը
գայ:

Եղունկ ունենալը աղքատութիւն է:

Եկեղեցի տեսնելը կամ շինելը փառք է:

Եկեղեցի գնալը ազատութիւն է:

Երկինք բարձրանալը, մեծ պատիւ է:

Երկիրը խնդութիւն է:

Երկանք տեսնել կամ աղալը անհան-

դատութիւն է:

Երկաթ տեսնել կամ դնելը, տրամու-
թիւն և շատ վառ է:

Երակ կտրելը, մահու ֆլաա է: Երա-
կից արիւն առնելը սրբութիւն է:

Երես լւանալը, դէն է: Դեղին երեսը
մեղք է. կարմիր երեսը գործը լաւ կերթայ:
Դեղեցիկ երեսը, մեծ փառք է:

Երազ պատմելը երազում շատ լաւ է:

Երէցը յարութիւն առնելիս, հին
զրոյց է: Միտած աւագ երէցին կենդանա-
ցած տեսնելը, մեծ զրոյցի նորոգել է:

Երէցին մեռած տեսնել, մեծ զրոյցի խա-
փանուսն է:

Զ.

Զանգակի ձայն լսելը, ուրախու-
թիւն է:

Զաֆրանը հիւանդութիւն է: Զաֆրա-
նով կիրակուրը, լաւ է:

Զենիլը—մորթելը, մեծ նեղութիւն է:

Զինուորը, արամութիւն է:

Զմբութը լաւ է:

Զնդանը մեծ հոգս է և սուգ:

Զաւռնան կամ զուռնի ձայնը որ լսես,
անձրև կամ կուի է:

Զրոյց անելը, նեղութիւն է:

Զրահը, սպանութիւն է: Զրահ հանդ-
նելը զէն է:

Է.

Էշը շատ նեղութիւն է. սպիտակ էշին
հեծած կամ բռնած, բարի է և պատիւ:

Ը.

Ընկոյղ ժողովելը լաւ է:

Թ.

Թագաւորին ողջունելը փառք է:

Թամք շինողը, իրաւարար է:

Թանաք եփելը լաւ է: Թանաք վերե-

ւից թափելը վատ խօսք է:

Թարախով իրան տեսնելը շահ է և հարսատութիւն:

Թագնւած իրեն տեսնելը, բարի է:

Թեաւոր իրան տեսնելը, բարի է:

Թիաւոր իրան տեսնելը, հոգիներէ հանգիպել է:

Թղի ծառը, լիբը մարդ է.— թուղը (կանաչ) տեսնել կամ ուտելը ֆլաս է: Թուղը (չոր) ուտելը, շահ է:

Թուխ իրան տեսնելը, մեծութիւն է:

Թռչելը, ուրիշ տեղ գնալ է: Թռչել

կտուրից, այլ կին առնել է:

Թռչել բարձրանալու համար, լաւու-

թեան հասնել է. թռչելիս ուրիշ երկրում մեծութիւն կստանայ:

Թռչունի քիզ մերձենալը, մի անձ երանի է տալիս քիզ. թռչուն արձակելը, բարութիւն է. թռչունի փախչելը, ֆլաս է:

Թռչունների կուելը, ֆլաս է: Թռչու- նի հետ խաղալը թշնամուց սիրելու նշան է:

Ժ.

Ժամատունը զարգարւած տեսնելը, արքայութեան արժանանալ է:

Ժամ գնալը, կեանքդ բարի լինել է:

Ժամատան աղօթելը, լաւ բան անել է:

Ժամահարը վատ դրութեան հասնել է:

Ժամացոյցը օգուտ է:

Լ.

Լոյսը խաղաղութիւն է, լոյսը հան- զած տրտմութիւն է:

Լուսին և արեգակ առաւօտեան տես- նելը, ազգին ֆլաս է:

Լուսնի աստղը, խիստ շահ է.— կար- միք լուսինը, ֆլաս է:

Խաւար լուսինը թաղաւորի մահ է, երկու
լուսին տեսնելը թաղաւորնեւր իրար դէմ կը
գիրկենան:

Լուսն, ոռճիկ է:

Լուծը (հզնիւրի) բարի է:

Լեառն (բարձր) որ տեսնես, ազա-
տութիւն է:

Խ.

Խան կամ սուլթան տեսնելը, անշափ
լաւ է:

Խաչակներէլը երազում մեծ պատիւ է:

Խաչը չարչարանք է:

Խաւարը նիգութիւն է:

Խաւիաբը, հիւանդութիւն է.

Խաղողը, անձրև և ցնորք է. — սպիտակ
խաղողը, խնդալ է, սևը լաւ, ժողոված
խաղողը, դանձ է:

Պեցիդէն աման բռնելը, ուրախու-
թիւն է:

Պմոր ուտելը, շահ է:

Պնդալը լաւ չէ:

Պնձորը, տղայ է, իսկ ուտելը շահ:

Պնձոր աննիւր բարի համբաւ է.
խնձորի ծառը մեծ մարդ է:

Պուլ և համբը, օգուտ է:

Պունկ ծխելը, ապրանք և անոյշ խօսք է:

Պորոված միս ուտելը, օգուտ է:

Պողը մահ է կամ այլազգի, խողի միս
ուտելը, աղաքականների մահ է:

Սոտը լաւ մարդ է, ժողովիլը, պա-
տիւ է փառք:

Ծ.

Ծաղկեայ անդաստանը, շահ և ուրա-
խութիւն է, ծաղկելն անհանգստութիւն է.
ծաղիկ բազիլը, կիւն աննիւ է. ծաղկիլը
բարի է:

Ծաղկած ծառը, պտղով ծառը բարի է,
ծառ կարիլը կամ այրիլը վնաս է. ծառը
հիթ է ծխի, լաւ չէ. ծառի տերև թափելը
արիւնահեղութիւն է. ծառ վայր ձգելը
մարդու մահ է, մեծ ծառ կտրելը, մեծ մար-
դու մեռնիլ է, ծառի վրայ նստելը և մահ

գալը փառք է. կանաչ ծառը, գանձ է. չոր
ծառը տրամութիւն է ծառ գուգիւր կին է:

Ծամ (հիւս) կարիւր բաժանումն է:

Ծառան աւետիբ է և ուրախութիւն:

Ծարաւիւր. լաւ չէ:

Ծանր բան շալակիւր, մեծ մեղք է:

Ծիծաղելը, տրամութիւն է:

Ծնանիւր (կնոջ) մեծ շահի գալ է:

Ծունր գինիւր, առ Աստուած յոյս է:

Ծովը պղտոր, նեղութիւն է, ցամաք

ծովը աշխարհի լիութիւն է, ծովում լաց-
ւելը, օգուտ է. ծով մանիւր, թշնամիներից
ազատուել է, ծովը որ մարդուն ներս քաշի,
գողի ձեռքով սպանել է նշանակում: Ծո-
վակի վրայ նստելը զարթութիւն է: Ծովից
դուրս գալը, պատիւ է և ազատութիւն, չը
դուրս գալը, մեծ ֆլաւ է:

Ծերութեան ժամանակ իրան մանուկ
տեսնելը, կիտնքի աւելանալն է. իրան ծեր
տեսնելը մանկութեան ժամանակ, նոյնպէս
կեանքի աւելանալն է:

Կ.

Կամուրջ շինելը, շատ լաւ է:

Կառք նստելը, մեծ պատիւ է:

Եայծակը, խռովութիւն է:

Կարկուտը, երկրի նեղութիւն է:

Կարասը, նեղութիւն է:

Կաղամբի տակ հանելը, ֆլաւ է:

Կենդանի իրան գերեզմանի մէջ տես-
նելը, մեծ դրոյց է:

Կին առնելը, մահւան ֆլաւ է, կնոջ
հետ խօսելը, տրամութիւն է, մաղերն ար-
ձակած կինը, մահու ֆլաւ է, գեղեցիկ
դարգարած կինը, երկիր է կամ քաղաք,
կնոջ մաղ կտրելը շատ ֆլաւ է, կնոջ նա-
յելը, բարի և լաւ է:

Կխտրոնը, անոյշ խօսք է:

Կոյս իրան տեսնելը, խիստ շահ է.
Կոյսի հետ խօսելը տրամութիւն է. կոյսի
հետ հաց ուտելը լաւ է:

Կուժը, որդի է. ջրով կուժը, բոլորո-
վին բարի է:

Կորեկ տանը տեսնելը կամ ուտելը
լիութիւն է:

Կրակ ձգելը, մահ է և սով:

Կտաւ հանելը, լաւ չէ:

Կօշիկ տանը տեսնելը կամ հագնելը
ճանապարհ է:

Հ.

Հաց տեսնելը բարի է և լաւ:

Հաւը ձւի վրայ, անապատելի շնորհք է:
հաւ սիրամարդ մեծ իշխան է. հաւի խօ-
սելը՝ մարդու կիանքից զրկւելու նշան է:

Հաղորդ առնելը մարդու ծեծ է:

Հասկ քաղելը, ուրախութիւն է:

Հարսանիքը, տրամութիւն է:

Հայրապետը, մեծ զրոյց է:

Հայր.—մեռած հօրը կենդանացած
տեսնելը, մեծ շահ է:

Հալաւ օլրած տեսնելը կնոջից շահ-
ւել է:

Հանդերձ կորցնելը, ֆլաս է:

Հեռաւոր տեղ իրան տեսնել կամ ու-
րիշ մէկին. շահ է և բարի:

Հիմք ձգելը, հարստութիւն է:

Հիւանդը, նեղութիւն է:

Հող վեր առնելը, նեղութիւն է:

Հում միս ուտելը մեծ զրոյց է:

Հոր փոքրելը, շատ նեղութիւն է:

Չ.

Ձի.—Սպիտակ կամ սև ձի նստելը,
բարի և մուրադ է. վաղու ձի նստելը խիստ
լաւ է. սև ձի կամ ջորի նստելը մեծամեծ-
ներից շահ ըստանալ է: Ձին սարում տես-
նելը, մեծութեան հասնելու նշան է:

Ձու լւանալ, բարի է, ձեռքից ճրագ
բռնած որդի կլինի քեզ:

Ձէթ եփելը մուրադ և լաւ է:

Ձու տեսնելը կամ ժողովելը, կոխ է:

Ձոր տեսնել կամ անցնելը, նեղութիւ-
նից կազատուի:

Ձուկը, չար լեզու է.—ջրից հանես,
տոպ, ձիւն կամ ջերմ կլինի:

2.

Ղամար վառելը, բարի է:

Ճ.

Ճանապարհ գնալն ու գալը բարի է:

Ճուտն՝ հրկայն ճանապարհ է:

Ճառ գրած տեսնել կամ լսել, հոգս է:

Ճնձղուկ տեսնել կամ բռնելը, բարի է:

Ճրագ վառած, ծածուկ գործ կյայտ-
նութ. անցած ճրագը տան կործանումն է:

Մ.

Մատանին, իշխանութիւն է, մատանի
կոտրած, փլաս է. մատանին կորցնեա
կինդ կամ սիրելիդ կմեռնի, երկու մատա-
նաննալը, երկու կին կառնես:

Մարգարիտը, մեծութեան նշան է:

Մարդու ոսկոր ուտելը, քանտ մտնել է:

Մեկեր ժողովելը լեզուներ են:

Մեծահասակ իրան տեսնելը. փառք է:

Մեռել—իրան մեռած տեսնելը. շատ
ապրել է, մեռելն թէ խօսի զգոյշ կաց, մի

հաւատայ: մեռել թաղելը շփոթել է, մեռելը
գերեզմանում տեսնելը, չարը կըխափանւի,
շատ մեռելներ տեսնելը, թշնամիներից կը
յարձակեն:

Մեղր ուտելը մեղք է և սրտնեղու-
թիւն:

Մետաքս տեսնելը օգուտ է:

Միս տեսնել կամ ուտելը հիւանդու-
թիւն է. իսկ խորոված միս ուտելը, շահ.

Միրգ ուտելը հիւանդութիւն է:

Մոմ վառած ուրախութիւն և որդի է:

Մորիսը, հոգս է և աշխարհի փլաս:

Մութը, փլաս է և չար:

Մուկը, փլաս է և չար:

Մորուքով իրան տեսնելը, շնորհք է:

Ն.

Նախիրը որ գեղը գնայ, աւագ է:

Նապատտակը, իրան տղայ լինի:

Նաւ—Նաւորդ լինել, զրոյց դուրս
կգայ. ոսկու կամ արծաթի նաւը, բարի է.
նաւը նստես, շատ կտպես. նաւերի խումբ

տեսնես, շահ կգայ քեզ. նաւը գանձով նեղութիւն է. նաւը այրելը երկրի փառ է. կոտորած նաւը մահ է:

Նուաւ օտարներից շահուել:

Նստել և ողբալը, շատ նեղութիւն է:

Ծ.

Շապիկ սպիտակ տեսնել կամ կարել, արդարութիւն է. սեւը, տրամութիւն է, աղտոտը մեղք է:

Շինութիւն կառուցանելը բարութիւն է. քանդելը փառ:

Շիշ իւզով, ոռճիկ և շահ է:

Շորեր (նոր) ուրախութիւն և շնորհ է:

Շորեր գոյնզգոյն փառ է. սեւ շորերը, աւազ մարդ կմեռնի: Շորեր կորցնելը փառ է:

Շների իրար հետ կռուելը, վատ է. շունը որ հաշէ կամ կծէ չար լեզու է և չար մարդուց պէտք է զգոյշ լինիս:

Ո.

Ոսկին կամ արծաթը, շահ է, ոսկի խեճորը, պատիւ է:

Ոչխարը, ձմեռ է և ցուրտ. սեւ ոչխարը սուգ և տրամութիւն է. ոչխարը ճանապարհին հարստութիւն է:

Ողբալը շատ նեղութիւն է:

Ուղտը, պարոն է. երկու ուղտի կրուելը իշխաններ կ'կոռնին. էգ ուղտ նստելը հիւանդութիւն է:

Ուսի գնալը, բարի է:

Չ.

Չամիչը, շատ փառ է:

Չամանը, կոխ և աղաղակ է:

Չանկը, տրամութիւն է:

Չիրը, սակաւ շահ է:

Չուխայ—կանաչ չուխան, հարստութիւն է. սեւը, տրամութիւն:

Պ.

Պատարագը կոխ է:

Պարտէզ տնկելը, լաւ է:

Պղպեղը, կսկիծ է. պղպպեղ ուտելը
թշնամիներէից պատրաստ կաց:

Պսակ արծաթէ, հիւանդութիւն է,
փշից պսակ շինելը, մեծ շահ է, քարից շի-
նած պսակը, մեծութիւն է:

Պսակելը լաւ է, յաճախ կուիւ է:

Ձ.

Ջաղաց շինելը, մեծութիւն է, քան-
դիւր, շինութիւն է. ջաղացի աղունը հիւան-
դութիւն է:

Ջայլամը, նեղութիւնից կազառուի:

Ջուր մաքուր խմելը, լաւ է, պղտոր
ջուր տեսնելը կամ խմելը, տրամութիւն է:

Տանդ մէջ ջուր տեսնելը, լաւ չէ,
զնացող ջուրը, բարի է. գետից ջուր վեր
տանելը, քիտա է. աղբիւրիցը բարի է:

Ռ.

Ռեհան ծաղիկը, բարի է:

Ռումը կանգնած մեծութիւն է և պա-
տիւ է ձեռքին ումը բռնելը, ճանապարհ

և երկիր:

Ռուս տեսնելը մեծ հազառուութիւն է:

Ս.

Սալը մեծ մարդ է:

Սագ ուտելը, հիւանդութիւն է:

Սալորը, առողջութիւն է:

Սանդուխ (կանդնած) մեծութիւն է:

Սանր բռնելը, զէնք է:

Սկնեակ քանդելը, կնոջից բաժանել է:

Սեխը, լաւ է, ուտելը հիւանդութիւն է:

Սիսեռը, բարի է:

Սիւնը, նեղութիւն է և կուիւ է:

Սխտորը, կսկիծ է:

Սոխը, կսկիծ է, ուտելը հիւանդու-
թիւն:

Սուգ անիլը, ուրախութիւն է:

Սուլթան տեսնելը, անշափ ցաւ է:

Վ.

Վախեցած իրան տեսնելը, օգուտ է:

Վանք և արեղայ, նեղութիւն է:

Վառած մէկին տեսնել քիտա է, իրան

վառած տեսնելը հարստութիւն է:

Վարդը, կիւն կառնես, վարդ քաղելը
բարի է:

Վերմակը, հարուստ կիւն է:

Վիշապը մեծութիւն կամ փաս է:

Տ.

Տաճար զարդարած, բարի է. տաճար
այրիւր թշնամիքդ կը կապւին:

Տաճիկը, թշնամիների արձակումն է:

Տախտը մեծութիւն է, տախտը գի-

պտկով, բարի է. տախտը կանաչ, ցաւ է:

Տանձ ուտելը, հիւանդութիւն է:

Տառիկ ձուկը, արտմութիւն է:

Տիկը արտմութիւն է:

Տղայի գիրկն առնելը, ցաւ է:

Տուն շինելը, շատ բարի է. տուն քան-

դելը, վատ է:

Յ.

Յեցը, լեզու է. ցեց հանելը նեղու-
թիւն կամ լաւ է:

Յիւրը՝ փաս և արտմութիւն է. Յո-
րենքը ցնորք է.

Փ.

Փայտը շատ բարի է:

Փող ածելը, մեծութիւն է:

Փուշ քաշելը, թշնամու կորուստ է:

Փոխինձ ուտելը, զէնք է:

Ք.

Քաղաք մտնելը, բարի է:

Քար ձգելը, փաս է, ժողովելը լեզու է:

Քահանայից խաչ առնելը, վիշտ է:

Օ.

Օձի հետ խօսելը այնպիսի բան անել
է, որ ամբողջ աշխարհը կը զարմանայ. ան-
կողնի վերայ օձ տեսնելը կիւն առնել է:

Օձին անկողնում տեսնելը կնոջ մահ
է, օձը տանը տեսնելը. կնոջ թշնամանալն է:

Օղի խմելը ուրախութիւն է:

ԼՈՒՍՆԻ ԵՐԱԶԱՅՈՅՑ

Լուսնի 1, 3, 5, 9, 13, 18, 19, 22, 26, 30,

օրն—երազն ի բարին կատարի:

» 2, 10, 12, 16, 28, երազն ի օրն կատ.

» 8—երազն ութ օրն կատարի.

» 23, երազը երեսուն օրն կատարի.

» 14, երազն քառասուն օրն կատարի.

» 11, 15, 17, երազն օրն կատարի.

» 6, երազն ի տարին կատարի.

» 29, երազն լաւ է.

» 4, 7, 20, 21, 24, 25, 27, երազն սուտ է:

ՔՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՊԱԳԱՆ

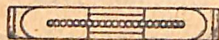
Աստղագիտութեան համեմատ

Աստղագիտութիւնը միշտ մեծ դեր է խաղացել նախապաշարումների պատմութեան մէջ: Սկիզբը հեռու, եգիպտացի և սկսում:

Գիտնականների մի մեծ թիւ Անգլիայի և Միացեալ Նահանգների մէջ դրանով են զբաղուում: Փրանսիայում չեն հաւատում և ծագրում են աստղային ազդեցութիւնների վրայ, սակայն անցեալը գիտեմալ, ներկան լուստբանել, ապագան ընդնշմարել անվերջանալի փափագ է:

Ամերիկայում աստղագիտութիւնը տեղի է աւել զարմանալի գիտողութիւնների ամուսնութեան վերայ: Մի տիկին քննութիւն է կատարել Նիւ Խօրքում 1908—1909 թ. մի ամսի մէջ 2000 ամուսնացող զոյգերի

վրայ, որոնցից 1181-ը տեղի են ստացիլ
Զոգիակոսի զանազան նշանների ազդեցու-
թեան տակ: Իր զիտողութիւնները, որ հրա-
տարակել է տեղական մի լրագրում, ցոյց
են տալիս, որ ամենից շատ և երջանիկ
ամուսնութիւնները կատարուած են հողի և
ջրի նշանների մէջ:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ-ՆԱԽԻԶԵԻԱՆԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻ

(Հաստատուած 1918 թ. օգոստոսի 11-ին).

1. Նախիջևանում, Ռոստովում և Ս. Խաչ աւանում ապրող հայերը իրանց ան-
դամների կուլտուրական կեանքը կառավա-
րելու համար կազմում են Նոր-Նախիջևանի
Հայկական Համայնք:

2. Համայնքի անդամ է համարուած
Նախիջևանում, Ռոստովում և Ս. Խաչ աւա-
նում ապրող ամեն մի հայ, որ յատուկ յայ-
տարարութեամբ չի մերժել իւր հայ լինելը
և կամ ցանկութիւն չի յայտնել դուրս գալ
այն Համայնքից:

3. Քսանհմէկ տարին լրացրած ամեն
մի անդամ ձեռք է բերում ընտրելու և ըն-
տրուելու իրաւունք:

4. Համայնքի բոլոր անդամների հա-

մար կազմուորմ ու պահուում են յատուկ մատահաններ:

Համայնական Խորհուրդ

5. Համայնքը վարում, տնօրինում և գործում է ի դէմս Համայնական Խորհրդի՝ բաղկացած 60 պատգամաւորներից:

6. Համայնական Խորհրդի լիազօրութիւնը տեւում է երեք տարի:

7. Համայնական Խորհրդի պատգամաւորների ընտրութիւնը կատարւում է դադարի քուէարկութեամբ, որին մասնակցում են Համայնքի 21 տարին լրացրած ու 4 յօդ. յիշատակուած յատուկ մատահաններում արձանագրուած անդամները, առանց սեռի խտրութեան: Բացի 60 պատգամաւորներից ընտրւում են նաև 10 անձնափոխանորդներ:

8. Համայնական Խորհրդի նիստերը տեղի են ունենում Նոր-Նախիջևանում: Խորհուրդն ունի կնիք իւր անուամբ:

9. Համայնական Խորհուրդն ունի իւր նախագահութիւնը՝ բաղկացած նախագահից,

երկու իրիս նախագահներից և երկու քարտուղարներից՝ ընտրւած մէկ տարով:

10. Նախագահութիւնը վարում է Խորհրդի նիստերը:

11. Համայնական Խորհուրդը որոշում է Համայնքի օգտին՝ Համայնքի իւրաքանչիւր անդամից հասանելի տուրք-վճարումների չափը, հրատարակելով այդ մասին առանձին պարտադիր կանոններ:

12. Համայնական Խորհուրդը խնամում և հոգում է, ա) հայրի լուսաւորութեան, բ) խնամատարութեան, գ) տնտեսական զարգացման, դ) տեղական հայկական կուլտուրական-կրթական և բարեգործական հաստատութիւնների և հ) հայ մամուլի վերաբերիալ խնդիրներ:

Համայնքի միջոցները

13. Համայնքի միջոցները կազմում են. 1) նրա բոլոր անդամների պարտադիր տուրք-վճարումները, 2) կտակաւանդ շարժական և անշարժ կալքերն ու նուիրատուութիւնները,

3) պետութիւնից, քաղաքներից և հասարակական կազմակերպութիւններից ստացուող նպաստներ:

Համայնքի գործադիր մարմինները

14. Համայնքի գործադիր մարմինն է Աղպային Համայնական Վարչութիւնը:

15. Վարչութիւնը կազմւած է երեք անդամներից, որոնց ընտրուած է Համայնական Սորհուրդը Համայնքի 25 տարին լրացրած անդամներից երեք տարի ժամանակով. Վարչութեան անդամների ծառայութեան ժամանակը, յամենայն դէպս, լրանում է Վարչութիւն ընտրող Սորհրդի լիազօրութեան ժամանակաշրջանի լրացմամբ:

16. Վարչութեան մէջ հախաքահուծ է նրա անդամներից մէկը՝ Համայնական Սորհրդի որոշմամբ և բնտրութեամբ:

17. Ի դէմս Վարչութեան, իբրեւ գործադիր մարմնի, Նոր-Նախիջևանի Համայնքը, որպէս մի իրաւական անձն, իրականացնում է իւր բոլոր սեփականատիրական

և քաղաքացիական իրաւունքները, ձեռք է բերում շարժական և անշարժ կայքեր, վաճառում, (отчуждение) պայմաններ է կապում, իրաւարանական պաշտպանութեամբ օգտուած և այլն:

18. Վարչութեան պարտականութիւնն է. ա) Համայնքի անդամների ցուցակագրութիւնը բ) Սորհրդի բոլոր որոշումների գործադրութիւնը, գ. Սորհրդի իրաւասութեանն ենթակայ խնդիրների մասին Սորհրդին դեկույումներ և նախագծեր ներկայացնել, զ) Վարձել ծառայողներ Սորհրդի մշակած շտապի համաձայն, հ) գանձել և պահել Համայնքին պատկանած գումարները, զ) հաւատարմաթղթեր և լիազօրութիւններ տալ Համայնքի սեփականատիրական և քաղաքացիական շահերը պաշտպանելու համար:

19. Վարչութեան կից հաստատուած են Համայնական Սորհրդից բնտրուած հախապատրաստական յանձնաժողովներ՝ համաձայն Սորհրդի իրաւասութեան ենթակայ բոլոր գործերի յանձնաժողովները գեկա-

վարում են Խորհրդի տուած առանձին հրահանգներով և նախադիրով:

Խնդիրները քննութեան կարգը Համայնական Խորհրդում

20. Համայնական Խորհրդի նիստը օրինական է համարում, եթէ ներկայ է պատգամաւորների կէսը:

21. Բոլոր հարցերը վճռում են ձայների հասարակ մեծամասնութեամբ և բաց բուէարկութեամբ, բացի այն դէպքերից, երբ երեք պատգամաւոր պահանջեն գաղտնի բուէարկութիւն: Գաղտնի բուէարկութեամբ է վճռում նոյնպէս և Համայնքի անգամութիւնից հեռացնելու հարցը ըստ որում վճռի կանոնաւորութեան համար անհրաժեշտ է ուժեղացրած մեծամասնութիւն, այն է ժողովին ներկայ եղող պատգամաւորների երկու երրորդի համաձայնութիւնը:

22. Համայնքից հեռացնելու առիթներ են. 1) դատաստանական վճռով դատապարտումն այնպիսի քրէական յանցանքների

համար, որին ուղեկցում է իրաւունքների սահմանափակում, 2) ակնյայտնի արհամարանք դէպի Համայնքը:

23. Խորհրդի նիստերն արձանագրում են առանձին մատեաններում, որ կարգաւում և ընդունում են ու վաւերացւում նախագահի և քարտուղարներից մէկի ստորագրութեամբ:

Համայնքի փակումը

24. Մի որևէ պատճառով Համայնական գործերի լուծման դէպքերում նրա բոլոր միջոցները ընդհանուր ժողովի որոշմամբ յատկացւում են հայրի կուլտուրական գործերին և տրւում այն հաստատութեան, որի ձեռին են այդ գործերը:

Սոյն մակադրութիւնը տրւած է Ռոստովի Դ-վ. Շրջանային Դատարանի կողմից, ղեկիստրասիոնի բաժանմունքում այն մասին, որ Դատարանի որոշմամբ 1918 թւականի օգոստոս 11-ից Նոր-Նախիջևանի Հայ Համայնքը անցրւած է ոչ շահադիտական նպատակ ունեցող ընկերութիւններ և միութիւնների ղեկստրի առաջին մասում:

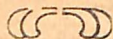
Տ Պ Ա Ր Ա Ն

ՍԵՐՈՎԲԷ ԱԻԱԳԵԱՆԻ

Նոր-Նախիջևանում.

Գոյութիւն ունի 1896 թւից.

Պարզեաւորւած է արծաթէ մեդալներով:

Տպարանդ հարուս է հայկական պէս-
պէս աստերով, որովհետեւ հեարաւորութիւն
եւն յայիս ընդունել տա կատարել ամեն
տեսակ բարդ ապագրանքներ: Այս տպա-
րանում, բազմաթիւ հայերէն գրքերից
զան, տպուել եւն յրագրներ, շաբաթագրեր
եւ այլ հանդիսներ:

7172 5 3 P. 50 4.

7172 Нахичевань н-Д. Типографія
С. Я. Авакова.

5636

2013

20 02

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0032943

